

Poradnik gospodarski

Czego dziś nie zrobisz jutro nie dogonisz. A szkoda jeżeli dzień jeden uronisz.

UKAZUJE SIĘ OD 1889 ROKU
PL ISSN 0137-6780 INDEX 369608

BEZPŁATNY

09/2023

Choroby bydła opasowego

Premiowanie Żrebiąt Związku
Hodowców Koni Wielkopolskich

NOWOCZESNE ROZWIĄZANIA DLA NOWOCZESNEGO ROLNICTWA

NAUKA ___ BADANIA ___ DOŚWIADCZENIA
ANALIZY ___ RAPORTY ___ DORADZTWO ___

W numerze

- 4** Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi – Informacje
- 8** Premiowanie Żrebiąt Związku Hodowców Koni Wielkopolskich
- 12** Laureaci konkursów w ramach IV Krajowych Dni Pola w Sielinku w 2023 roku
- 14** Notowania cen produktów rolniczych i środków do produkcji rolnej
- 17** Rolniku pamiętaj o ważnych terminach!
- 18** Hodowla kóz. Wszystko, co należy wiedzieć
- 20** Dobór rasy bydła w oparciu o uwarunkowania klimatyczno-środowiskowe
- 22** Kolorowy świat drobiu ozdobnego
- 24** Choroby bydła opasowego
- 26** Czym może być spowodowany wzrost ilości komórek somatycznych w mleku? Dobre praktyki w hodowli bydła mlecznego
- 28** Obszary Natura 2000 – specjalne obszary ochrony siedlisk
- 32** Folklor taneczny
- 34** Aktywne Koło Gospodyń Wiejskich w Blizanówku
- 36** Gospodarstwo opiekuńcze jako forma rolnictwa społecznego
- 39** Zanieczyszczenie światłem. Wpływ na przyrodę i ludzi
- 41** Kącik poetycki
- 42** Kącik rozrywkowy
- 43** Kącik kulinarny – Kiszzone cukinie

**Poradnik
gospodarski**

Wydawca:

Wielkopolski Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Poznaniu

Redakcja:

Redaktor naczelny: Jacek Strykowski

Dane kontaktowe:

ul. Sieradzka 29, 60-163 Poznań
tel. 618 630 413,
email: gospodarski@wodr.poznan.pl
www.wodr.poznan.pl/redakcja-poradnika

Druk:

SILVERPRINT

Nakład:

1500 egz.

Korekta:

Edyta Browarska
Skład i łamanie:
Jacek Strykowski, Edyta Browarska

Zdjęcie na okładce:

Maria Biernacka

Podpisano do druku dnia:

30.08.2023 r.

Szanowni Czytelnicy,

w lipcu zakończyła się tegoroczna kampania dopłat bezpośrednich, która obejmowała nowe zasady przyznawania płatności. Dzięki decyzji Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi rolnicy mogli uzyskać bezpłatną pomoc doradców przy wypełnianiu dokumentów. Ostatecznie ze wsparcia specjalistów Wielkopolskiego Ośrodka Doradztwa

Rolniczego w Poznaniu skorzystało 40118 osób! W imieniu doradców WODR dziękuję za zaufanie i zapraszam do dalszego odwiedzenia biur powiatowych zespołów doradczych.

W tym roku obchodzimy 100-lecie Państwowego Doradztwa Rolniczego, którego oficjalna uroczystość przypada w połowie września. To doskonała okazja, aby podkreślać współpracę doradców z rolnikami, która często przybiera formę wielopokoleniowej relacji. Dziękujemy, że są Państwo z nami i razem możemy tworzyć historię.

Wrzesień to czas kultywowania tradycji wielkopolskiej wsi. Trwają dożynki, które są hołdem dla rolników za ich ciężką pracę podczas żniw i dziękczynnym świętem plonów. Na początku miesiąca czeka nas wojewódzki półfinał Bitwy Regionów z udziałem Kół Gospodyń Wiejskich, a tydzień później folklorystyczne akcenty zagospodzą w Gołaszynie na wydarzeniu „Wielkopolska Wieś Zaprasza?”. Z kolei pod koniec miesiąca uczymy jedenasty rok funkcjonowania Sieci Gospodarstw Demonstracyjnych WODR.

Przed nami również ostatnie tegoroczne imprezy organizowane przez WODR. Już teraz zapraszam Państwa na Jesienne Targi Rolno-Ogrodnicze AGROMARSZ w Marszewie (1 października) oraz Dzień Kukurydzy w Sielinku (12 października).

Z poważaniem

Jacek Sommerfeld

Dyrektor Wielkopolskiego Ośrodka
Doradztwa Rolniczego w Poznaniu

Prenumerata:

Bezpośrednio w redakcji można zamówić prenumeratę indywidualną lub zbiorową na dowolny okres. Na prenumeratę zbiorową, powyżej 10 egzemplarzy czasopisma, udzielamy 25% rabatu.

Prenumerata miesięcznika *Poradnik Gospodarski*
Wielkopolski Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Poznaniu,
ul. Sieradzka 29, 60-163 Poznań
NUMER KONTA: 31 1130 1088 0001 3152 0620 0003
Wypełniony kupon należy wysłać na adres redakcji pocztą
lub mailem: poradnik.gospodarski@wodr.poznan.pl,
razem z dowodem wpłaty

Koszt prenumeraty:	ROCZNEJ	0,00 zł – odbiór u doradcy
	PÓŁROCZNEJ	39,82 zł – z wysyłką pocztową
		0,00 zł – odbiór u doradcy
		21,72 zł – z wysyłką pocztową

Realizując obowiązek informacyjny, wynikający z art. 13 ust. 1 i 2 Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/679 z 27.04.2016 r. w sprawie ochrony osób fizycznych w związku z przetwarzaniem danych osobowych i w sprawie swobodnego przepływu takich danych oraz uchylenia dyrektywy 95/46/WE (ogólne rozporządzenie o ochronie danych) (Dz. U. UE. L. z 2016 r. Nr 119, str. 1) – dalej RODO, Zamawiający informuje, że:

- Administratorem Pani/Pana danych osobowych (ADO) jest Wielkopolski Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Poznaniu 60-163 Poznań, ul. Sieradzka 29, adres mailowy: wodr@wodr.poznan.pl, tel. 61 868 52 72.
 - W sprawach związanych z ochroną danych osobowych może Pani/Pan kontaktować się z powołanym przez ADO Inspektorem Ochrony Danych, na adres mailowy: iod@wodr.poznan.pl.
 - Pani/Pana dane osobowe będą przetwarzane na podstawie:
 - art. 6 ust. 1 lit. b) RODO, w celu realizacji zamówienia na prenumeratę miesięcznika „Poradnik Gospodarski”,
 - art. 6 ust. 1 lit. c) w celu rozliczenia opłat za prenumeratę miesięcznika.
 - Odbiorcami Pani/Pana danych mogą być:
 - podmioty uprawnione do obsługi doręczeń (kurierzy, operatorzy pocztowi),
 - podmioty, którym powierzylimy przetwarzanie danych osobowych na podstawie odrębnych umów (np. serwis sprzętu IT),
 - organy i podmioty upoważnione z mocy prawa.
 - Pani/Pana dane osobowe będą przetwarzane przez okres 5 lat od zakończenia roku kalendarzowego, w którym nastąpiła rezygnacja z prenumeraty i została wystawiona ostatnia faktura/rachunek.
 - Pani/Pana dane osobowe nie będą profilowane oraz poddawane zautomatyzowanym procesom decyzyjnym.
 - Pani/Pana dane nie będą przekazywane do Państw trzecich oraz organizacji międzynarodowych i nie będą podlegały transgranicznemu przetwarzaniu.
 - Ma Pani/Pan prawo dostępu do treści swoich danych osobowych, do ich sprostowania, usunięcia w zakresie wynikającym z przepisów prawa, ograniczenia ich przetwarzania, wniesienia sprzeciwu wobec ich przetwarzania, a także prawo do przeniesienia swoich danych osobowych.
 - Ma Pani/Pan prawo wnieść skargę do organu nadzorczego, tj. Prezesa Urzędu Ochrony Danych Osobowych (ul. Stawki 2, 00 - 193 Warszawa).
- Redakcja zastrzega sobie prawo dokonywania przeróbek i skrótów w tekstach. Redakcja nie zwraca materiałów nie zamówionych i nie odpowiada za treść reklam i ogłoszeń.

Szanowni Państwo,

Dożynki to ogromnie ważna i doniosła uroczystość, która w bardzo dużym stopniu integruje społeczność, tak aby wspólnie podziękować Panu Bogu za dar plonów ziemi. To również święto wsi i jej mieszkańców, bo to oni właśnie stoją na straży najpiękniejszych wartości i tradycji narodowych, czego dowodem są prezentowane tutaj zwyczaje dożynkowe, przepiękne własnoręcznie uwite wieńce ze zbóż, owoców, warzyw oraz ziół. Wieńce dożynkowe i bochen chleba, ukazują bezcenne atuty polskiej wsi, tj. wiarę, oddanie pracy, a nade wszystko umiłowanie polskości.

Uroczystości dożynkowe rozpoczyna uroczysta msza święta, która jest pięknym staropolskim zwyczajem, który przypomina nam, że Bóg jest szafarzem wszelkich łask, a plony ziemi są wynikiem współdziałania Stwórcy i człowieka.

Dziękuję rolnikom za ich wysiłek i ciężką pracę, dzięki której na naszych stołach nie brakuje polskiego chleba. Dziękuję za troskę o zachowanie dziedzictwa historycznego i kulturowego, poprzez promowanie lokalnych obrzędów i dzieł twórców ludowych.

Drodzy Rolnicy, przyjmijcie wyrazy najgłębszego szacunku za Waszą całoroczną, pełną poświęcenia pracę. Życzę Wam i Waszym Rodzinom poczucia dumy z efektów własnej pracy oraz składam najserdeczniejsze życzenia zdrowia, wszelkiej pomyślności oraz dobrych, urodzajnych plonów w następnych latach.

Jako Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi zapewniam Państwa, iż ze swojej strony robię i zrobię wszystko, aby nasza polska wieś rozwijała się jak najlepiej.

Szczęść Boże polskim rolnikom.

Z wyrazami szacunku

Robert Telus

Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi

Wywiad z Robertem Telusem Ministrem Rolnictwa i Rozwoju Wsi

Panie Ministrze, w 2019 r. obecny rząd, którego Pan także jest reprezentantem planował, że do 2030 roku stworzy takie warunki dla wzrostu dochodów mieszkańców Polski, które będą sprzyjały spójności w wymiarze społecznym, ekonomicznym, środowiskowym i terytorialnym. Czy mimo skutków pandemii COVID-19 i wojny w Ukrainie ten cel jest nadal aktualny i realny do osiągnięcia w ciągu niespełna 7 lat?

Cel Strategii na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju 2030 (SOR 2030), który Pani Dyrektor przywołała, jest bardzo ambitny i zostanie osiągnięty, jeśli w kolejnych latach będą konsekwentnie wdrażane zaplanowane inwestycje i reformy. Wnoszą one bardzo duży wkład dla rozwoju obszarów wiejskich, gwarantując im włączenie w procesy rozwojowe kraju, a tym samym większy dostęp do źródeł finansowania inwestycji. Dotyczy to zarówno obszarów wiejskich, które sprawnie wykorzystują fundusze europejskie, jak i obszarów wiejskich zagrożonych trwałą marginalizacją.

Jest to bardzo ważna zmiana w modelu rozwoju, jaką wprowadziliśmy, odchodząc od modelu polaryzacyjno-dyfuzyjnego. Tam za motor rozwoju uznawano kilka największych miast w Polsce, do których miała być kierowana większość środków publicznych w nadziei, że wieś będzie w naturalny sposób korzystała z rozwoju tych miast. Wiemy, że takie rozwiązanie nie sprawdziło się, co więcej, wsie najbardziej oddalone od dużych ośrodków miejskich zamiast się rozwijać, zaczęły się wyludniać i tracić zdolność do inwestowania w nową infrastrukturę oraz programy społeczne.

Zmieniliśmy to, wprowadzając model odpowiedzialnego rozwoju, w którym wieś i rolnictwo są równoprawnym beneficjentem funduszy europejskich i krajowych. Skierowaliśmy również dodatkowe środki na rozwój małych i średnich miast oraz obszarów wiejskich, które borykają się z największymi trudnościami.

Czy to znaczy, że na wsi i w małych miastach żyje się już na tyle dobrze, że jakość życia nie odbiega od standardów życia w dużych miastach?

Tak radykalnej zmiany nie osiąga się w kilka lat. Do tego trzeba znacznie więcej czasu, by nadrobić historyczne zapóźnienia rozwojowe i odwrócić niekorzystne trendy wynikające z poprzedniego ustroju czy chociażby z okresu wdrażania unijnej perspektywy finansowej 2007-2013. Trudność jest tym większa, że niedługo po tym, jak przyjęty został SOR 2030 w 2017 r. i Strategia zrównoważonego rozwoju wsi, rolnictwa i rybactwa 2030 – w 2019 r., wystąpiła pandemia COVID-19, zaraz po niej wojna w Ukrainie i związane z tym spowolnienie gospodarcze. Tak radykalna zmiana uwarunkowań zewnętrznych spowodowała natychmiastową zmianę priorytetów.

W czasie pandemii kierowaliśmy środki przede wszystkim na służbę zdrowia, chroniąc życie i zdrowie mieszkańców

będące nadrzędną wartością dla państwa. Skierowaliśmy również nadzwyczajne wsparcie dla podmiotów gospodarczych, które musiały zawiesić swoją działalność na czas ostrych sanitarnych wynikających z pandemii. Siłą rzeczy pozostałe zadania były dostosowywane do nowych warunków. Każdemu z tych działań niezmiennie towarzyszył jeden cel, żeby mieszkańcy wsi i małych miast byli tak samo traktowani w dostępie do tych usług i wsparcia jak mieszkańcy dużych miast. Myślę, że właśnie dzięki takiej strategii udało się uniknąć wielu dramatycznych sytuacji.

W związku z wojną w Ukrainie natychmiast zorganizowaliśmy pomoc dla uchodźców. Równolegle uruchomiliśmy wsparcie dla rolników na niespotykaną dotąd skalę, angażując w to zarówno środki krajowe jak i europejskie. Jak wiadomo, tocząca się na Ukrainie wojna, wpływa bezpośrednio na naszą gospodarkę i rolnictwo. Ale należy podkreślić, że nawet w tym trudnym czasie polski rząd dba o zabezpieczenie interesów rolników. To obowiązek odpowiedzialnego rządu, by dbać o tych, którzy gwarantują bezpieczeństwo żywnościowe naszego kraju. Stworzony pakiet pomocy dla rolnictwa, wynoszący ponad 15 mld złotych ze środków krajowych to największe w historii wsparcie dla sektora rolniczego. Wprowadziliśmy szereg środków pomocowych dla rolników, aby pomóc im przetrwać ten trudny czas wojenny, między innymi zaoferowaliśmy rolnikom dopłaty do zboża, do nawozów, do paliwa rolniczego, do materiału siewnego. Zagwarantowaliśmy 2% kredyty płynnościowe, kredyty skupowe, a także uproszczenia dla małych gospodarstw.

Tu po raz kolejny potwierdziły się ustalenia strategiczne, że kluczowe dla zrównoważonego i odpowiedzialnego rozwoju kraju będzie zwiększanie konkurencyjności gospodarstw rolnych oraz producentów rolno-spożywczych. Konieczna jest poprawa dochodowości i opłacalności rolnictwa, a także integracja łańcucha żywnościowego na zasadach partnerstwa.

Jak, w tak trudnych warunkach i niepewności sytuacji geopolitycznej, zamierza Pan Minister zapewnić spójność podejmowanych działań i jakiemu celowi nadrzędnemu będą one podporządkowane w przyszłości?

Na bieżąco monitorujemy i analizujemy wszystkie zmiany, które dotyczą wsi i sektora rolno-spożywczego. Równocześnie wdrażamy programy pomocowe i projekty strategiczne zaprojektowane w Strategii zrównoważonego rozwoju wsi, rolnictwa i rybactwa 2030, a w razie potrzeby modyfikujemy ich założenia.

Przygotowaliśmy również aktualizację strategii, w której chcemy kontynuować dotychczasowe działania na rzecz rozwoju gospodarczego polskiej wsi i wzrostu opłacalności produkcji w sektorze rolno-spożywczym. Chcemy też dodać nowe elementy związane z budowaniem większej odporności na kryzysy oraz jeszcze bardziej podkreślić potrzebę bezpieczeństwa żywnościowego kraju. Priorytetem naszych

przyszłych działań jest odbudowanie polskiego przetwórstwa, które powinno wykorzystywać potencjał produkcyjny polskiego rolnictwa. Doprowadzimy także do wzrostu pogłowia trzody chlewnej, odbudujemy produkcję, zwiększymy liczbę stad świń i produkcji prosiąt w Polsce.

Zdefiniowaliśmy nowy cel strategiczny pn. Wzmocnienie bezpieczeństwa żywnościowego i odporności na kryzysy. Zaprojektowaliśmy też nowe kierunki interwencji, działania i projekty strategiczne. Każdy z tych elementów jest realnym wsparciem na rzecz rozwoju polskiej wsi, rolnictwa i rybactwa. Jest to głównie wsparcie finansowe, ale też legislacyjne i organizacyjne. Zmiany, jakie proponujemy związane są również z pracami Komisji Europejskiej nad funduszami i politykami wspólnotowymi po 2027 roku oraz rozszerzeniem Unii Europejskiej o nowe państwa członkowskie, w tym m.in. Ukrainę. W związku z tymi pracami oraz prowadzoną przez Unię Europejską Wspólną Polityką Handlową stale monitorujemy przestrzeganie reguł funkcjonowania jednolitego rynku oraz realizacji postanowień międzynarodowych umów handlowych w zakresie produktów rolno-spożywczych przez partnerów spoza UE i oddziałujemy m.in. na kształt negocjowanych umów handlowych z krajami trzecimi. Aktywnie prowadzimy działania zapobiegające negatywnym skutkom rosyjskiej agresji w obszarze rynków rolnych.

Ponadto przygotowujemy się do objęcia Przewodnictwa Polski w Radzie Europejskiej od 1 stycznia do 30 czerwca 2025 r.

A co z programami na lata 2021-2027? Czy tu też będą zmiany? Czy uda się wykorzystać te środki na rzecz rozwoju polskiej wsi?

Mam nadzieję, że tak. Jest na to duża szansa, ponieważ dzięki wspólnej i konsekwentnej realizacji przez cały Rząd Strategii zrównoważonego rozwoju wsi, rolnictwa i rybactwa 2030 poprawiliśmy dostępność polskiej wsi do środków polityki spójności na lata 2023-2027. W Umowie Partnerstwa 2021-2027 zostało zapisane, że „w ramach polityki spójności może zostać przeznaczonych ok. 10 mld EUR w formie dedykowanych instrumentów we właściwych programach krajowych i regionalnych na działania na rzecz rozwoju obszarów wiejskich”. Jest to prawie dwa razy więcej niż poprzedni rząd zaprojektował w Umowie Partnerstwa na lata 2014-2020 w styczniu 2014 r. Tam wskazano zaledwie ok. 5,2 mld, a do kwoty tej zaliczono m.in. budowę autostrad na terenach wiejskich. Zapewniamy również terminową realizację zadań wynikających z wdrażania Planu Strategicznego Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2023 – 2027, żeby móc osiągnąć zakładane kamienie milowe i wskaźniki w przeglądzie Wspólnej Polityki Rolnej w 2025 r.

Dla gmin wiejskich i miejsko-wiejskich uruchomiliśmy również środki krajowe z Rządowego Funduszu Polski Ład: Program Inwestycji Strategicznych. W ramach tego Funduszu już po raz szósty uruchomiony został m.in. nabór wniosków o bezzwrotne dofinansowanie inwestycji dla gmin, powiatów, związków międzygminnych i związków powiatowo-gminnych, na obszarze których funkcjonowały zlikwidowane państwowe przedsiębiorstwa gospodarki rolnej.

Przygotowujemy projekty rozwoju branż sektora rolno-spożywczego spójne z aktualizowanym obecnie Programem Rozwoju Głównych Rynków Rolnych oraz planujemy aktualizację Strategii Promocji Polskiej Żywności. Ponadto nie można zapomnieć o realizacji Ramowego Planu Działań dla

Żywności i Rolnictwa Ekologicznego w Polsce na lata 2021 – 2030, którego stałym elementem będzie wsparcie finansowe gospodarstw w ramach Wspólnej Polityki Rolnej oraz rozwój narzędzi biotechnologicznych.

Zachęcamy również rolników do korzystania z krajowych instrumentów wsparcia finansowego, w tym z dopłat do ubezpieczeń upraw i zwierząt gospodarskich, upowszechniając jednocześnie działania na rzecz ograniczenia ryzyka produkcyjnego. Planujemy kontynuować program wsparcia ochrony roślinnych zasobów genowych oraz program wsparcia hodowli roślin i zwierząt gospodarskich w Polsce, a także podejmować działania w kierunku poprawienia żyzności gleb i przeciwdziałania ich degradacji.

Jaka przyszłość czeka polską wieś? Czy wieś będzie tak samo ważna dla rozwoju kraju po 2023 r.?

Działania podejmowane przez ostatnie ponad 7 lat wyraźnie pokazują, w którą stronę poszły zmiany. Myli się jednak ten, kto myśli, że to wystarczy, by w przyszłości nie powróciła koncepcja rozwoju kraju, która będzie koncentrowała się wyłącznie na dużych miastach i marginalizowała potrzeby rozwojowe małych miast i wsi. Żeby tak się nie stało, konieczne jest konsekwentne kontynuowanie polityki rozwoju, która nie dzieli mieszkańców Polski na tych z miasta i tych ze wsi, tylko zmierza do budowania spójności społecznej i terytorialnej. Wieś i miasto to naczynia połączone, które nierozzerwalnie są ze sobą związane i czerpią nawzajem ze swoich potencjałów.

W zakresie rozwoju obszarów wiejskich planujemy zapewnić dalszy rozwój infrastruktury tych terenów, realizować projekty mające na celu zapewnić wodę dla rolnictwa oraz przeprowadzić transformację energetyczną sektora rolno-spożywczego i rozwój biogospodarki. W tym celu chcemy stworzyć system zachęt dla spółdzielczości rolnej w różnych obszarach, w tym energetycznej OZE. Chcemy również realizować inicjatywę, jaką jest Pakt na rzecz obszarów wiejskich.

Nie można przy tym zapomnieć o prowadzeniu zrównoważonej gospodarki ziemią i nieruchomościami rolnymi skarbu państwa. Przewidujemy dalsze kompleksowe zarządzanie obszarów wiejskich oraz kontynuowanie gospodarowania gruntami rolnymi z zasobów własności rolnej skarbu państwa.

W obszarze polityki społecznej oraz rozwoju pozarolniczych miejsc pracy chcemy zakończyć do końca tego roku realizację projektu strategicznego „Nowe szanse dla wsi” oraz przyjąć Pakiet działań dla obszarów zagrożonych trwałą marginalizacją, a także wdrożyć model gospodarstwa opiekuńczego.

Chcemy również zapewnić na obszarach wiejskich transfer wiedzy i innowacji z nauki do praktyki rolniczej. W tym celu będą kontynuowane badania naukowe na rzecz rolnictwa oraz zostanie zapewniony efektywny system doradztwa rolniczego. Będziemy wspierać edukację oraz rozwój zawodu w rolnictwie.

W celu realizacji tych wszystkich działań potrzebna jest sprawna administracja publiczna działająca na rzecz rolnictwa i obszarów wiejskich przy zoptymalizowanych kosztach jej funkcjonowania oraz z całą pewnością cyfryzacja usług świadczonych dla rolników.

Panie Ministrze, dziękuję za rozmowę.

Rozmowę przeprowadziła Anna Dudkiewicz – Zastępca Dyrektora Centrum Doradztwa Rolniczego w Brwinowie

Bezpłatne szkolenia, pn.: „Obowiązki rolnika w świetle ustawy Prawo wodne”

Wielkopolski Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Poznaniu rozpoczyna ostatni, III etap bezpłatnych szkoleń, pn. „Obowiązki rolnika w świetle ustawy Prawo wodne” – na terenie województwa wielkopolskiego. Operacja realizowana jest w ramach działania „Transfer wiedzy i działalność informacyjna” poddziałania 1.1 „Wsparcie dla działań w zakresie kształcenia zawodowego i nabywania umiejętności, objętego Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020”.

Celem operacji jest odtwarzanie, ochrona i wzbogacanie ekosystemów powiązanych z rolnictwem i leśnictwem, obejmujące następujące cele szczegółowe – poprawa gospodarki wodnej, w tym nawożenia i stosowania pestycydów.

W ramach operacji zaplanowano przeszkolenie 6000 osób z województwa wielkopolskiego. Do tej pory przeszkoliliśmy 4230 osób.

Uczestnikami szkolenia mogą być: rolnicy, domownicy rolników, małżonkowie rolników, osoby zatrudnione w rolnictwie, właściciele lasów, wnioskodawcy lub beneficjenci operacji typu „Premie dla młodych rolników” w ramach poddziałania „Pomoc w rozpoczęciu działalności gospodarczej na rzecz młodych rolników” objętego PROW 2014–2020.

Zakres tematyczny realizowanych szkoleń obejmuje następujące zagadnienia:

- znaczenie ustawy Prawo wodne dla rolnictwa,
 - korzystanie z wód i usług wodnych,
- zasady wykonywania i utrzymywania urządzeń melioracji wodnych,
 - zgody wodnoprawne dla rolnictwa,
- zarządzanie wodami i ryzykiem powodziowym,
 - przeciwdziałanie skutkom suszy,
 - zasady ochrony wód,
- instrumenty ekonomiczne w gospodarowaniu wodami,
- zabiegi agrotechniczne sprzyjające zatrzymywaniu wody,
- ochrona wód przed zanieczyszczeniem azotanami pochodzącymi ze źródeł rolniczych.

Szkolenia w tym ostatnim etapie realizowane będą od września 2023 r. do lutego 2024 r. na terenie powiatów: **gostyńskiego, kaliskiego, kolskiego, konińskiego, kościańskiego, poznańskiego, słupeckiego, średzkiego, śremskiego, tureckiego, wągrowieckiego, wolsztyńskiego, wrzesińskiego.**

Organizatorzy zapewniają uczestnikom materiały edukacyjne i przybory szkoleniowe, wyżywienie oraz zaświadczenie o ukończeniu szkolenia. **Osoby chętne do wzięcia udziału w szkoleniu mogą kontaktować się w sprawie szczegółowych informacji z właściwymi Powiatowymi Zespołami Doradztwa Rolniczego.**

Operacja współfinansowana ze środków Unii Europejskiej w ramach działania „Transfer wiedzy i działalność informacyjna”, poddziałanie 1.1 „Wsparcie dla działań w zakresie kształcenia zawodowego i nabywania umiejętności” objętego Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020. Instytucja Zarządzająca Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020 – Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi.

Premiowanie Żrebiąt Związku Hodowców Koni Wielkopolskich

W Centrum Wystawienniczym WODR przy ulicy Parkowej 2 – na parkurze odbyło się „Premiowanie źrebiąt Związku Hodowców Koni Wielkopolskich”, którego organizatorami byli: Związek Hodowców Koni Wielkopolskich: Koło Powiatowe w Nowym Tomysłu, Koło Powiatowe w Grodzisku Wielkopolskim i Koło Powiatowe w Kościanie oraz Wielkopolski Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Poznaniu.

W niedzielę 30 lipca br. w Sielinku k. Opalenicy w Cen-Przeprowadzona ocena źrebiąt była okazją do zaprezentowania przez hodowców swoich najlepszych okazów, z kolei dla odwiedzających atrakcją niespotykaną dotychczas w Sielinku.

W premiowaniu wzięło udział 60 źrebiąt przy matkach urodzonych w 2023 roku w rasach: wielkopolskiej, polski koń sportowy, śląskiej oraz kuce. Zgodnie z regulaminem źrebięta podzielono na grupy – źrebięta o rodowodach skokowych, ujeżdżeniowych – z podziałem na płeć. Kolejność oceny grup odbywała się następująco:

I: Żrebaki przy matkach – kuce

II: Żrebaki przy matkach – rasa śląska

III: Żrebaki przy matkach – rasa sp. wlkp. KLACZKI UJEŹDŻENIOWE

IV: Żrebaki przy matkach – rasa sp. wlkp. KLACZKI SKOKOWE

V: Żrebaki przy matkach – rasa sp. wlkp. OGIERKI SKOKOWE

Związek Hodowców Koni Wielkopolskich powołał komisję sędziowską w skład, której weszli: Waldemar Kaczmarek, Mirosław Konarczak, Janusz Skórkowski oraz Zbigniew Kasperski. Sędziowie przyznawali punkty za: typ - pokrój - ruch - zdrowie i rozwój. Oceniane zwierzęta były prezentowane w sposób: klacz w ręku, źrebię przy matce luzem prezentowane na parkurze, po trójkacie.

W trakcie imprezy wyłoniono zwycięzców i nagrodzono po trzy miejsca w grupach, a wyniki przedstawiają się następująco:

Rasa wielkopolska i polski koń sportowy:

Klaczki ujeżdżeniowe:

I miejsce LEXY (Irbis/Sommerhit x Toast) – hodowca i właściciel p. Radosław Bressa

II miejsce KATHRINA K (Valdiviani/Vaneno x De Beau) – hodowca p. Ireneusz Koźlarek, właściciel p. Marcin Pasiciel

III miejsce CORVETTA (W-Samba Boy/Samba Hit I x Ulco) – hodowca i właściciel p. Justyna Gołębniak

Konie: rasa polski koń sportowy

Wielkopolski Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Poznaniu reprezentowała pani Alicja Stachowiak, Zastępca Dyrektora, która wręczała puchary dla najwyżej ocenianego ogierka oraz klaczki.

Klaczki skokowe:

I miejsce INSEL K (La Calidad/Lancer II x Carlos DZ) – hodowca i właściciel p. Ireneusz Koźlarek

II miejsce KIARA GL (Forlee/ For Pleasure x Vigo Heywood H Z) – hodowca i właściciel p. Leszek Garstka

III miejsce UDANA (Ace RG Z/ Arezzo VDL x Faust Z) – hodowca i właściciel p. Wiesław Marcinkowski

Ogierki skokowe:

I miejsce WOLTER K (La Calidad/Lancer II x Lotos) – hodowca i właściciel p. Patryk Koźlarek

II miejsce REWERS (Cas Casall/Casall x Rumianek) – hodowca i właściciel p. Zbigniew Zaremba

III miejsce TAJSON MK (Ogano/Ogano Sitte x Con Air) – hodowca i właściciel p. Maciej Kowalak

Rasa śląska:

I miejsce IWAREW (Iwarol/Szwadron x Kasztelan) – hodowca i właściciel p. Karol Stasiński

II miejsce CUDNA KK (Magnet BG/ Lnacelot x Aron) – hodowca i właściciel p. Karol Kasperski

III miejsce RONIN ŁŁ (Rubin/ Aron x Begis) – hodowca i właściciel p. Łukasz Ławecki

Rasa kuce:

I miejsce MELODY W (Arian W/ Neverland WE x Coelenhage's Pays Bas) – hodowca i właściciel p. Maja Dziamska

II miejsce PASJONATA CASTEL DEL PIANO (Cyan/Cassanova du Bois x King William) – hodowca i właściciel p. Jerzy Kołodziejek

III miejsce ALICE W (Good Luck W/ Rondos's Gentleman x Coelenhage's Furioso) – hodowca i właściciel p. Klaudia Wilczyńska

Spośród wszystkich ocenionych źrebiąt:

Najwyżej oceniona klaczka INSEL K (La Calidad/Lancer II x Carlos DZ) – hodowca i właściciel p. Ireneusz Koźlarek

Najwyżej oceniony ogierek WOLTER K (La Calidad/Lancer II x Lotos) – hodowca i właściciel p. Patryk Koźlarek

Wielkopolski Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Poznaniu reprezentowała Pani Alicja Stachowiak Zastępca Dyrektora, która wręczała puchary dla najwyżej ocenianego ogierka oraz klaczki. Pani Dyrektor wraz z przedstawicielami Związku Hodowców Koni Wielkopolskich panem Henrykiem Święcickim, prezesem oraz panem Jackiem Wilczyńskim, wiceprezesem pogratulowali zwycięzcom oraz podziękowali wszystkim hodowcom za udział i zaangażowanie w pracę hodowlaną oraz życzyli dalszych osiągnięć i satysfakcji z pracy.

Premiowanie źrebiąt jest wydarzeniem promującym hodowlę koni ras wielkopolskiej, polski koń sportowy,

Konie: rasa wielkopolska

śląskiej oraz kuce. Utrzymanie tych populacji wiąże się ze ściśle określonym doborem rodziców źrebiąt, tak aby zachować specyficzny genotyp odpowiedni dla poszczególnych ras. Wydarzenie miało na celu podkreślenie istoty zachowania właściwych typów i wzorców źrebiąt oraz było wyrazem szacunku dla wieloletniej tradycji hodowli koni rasowych w Polsce. Premiowanie było także znakomitą okazją do wymiany cennych doświadczeń, jak również integracji środowiska hodowców i miłośników koni.

Z pewnością przyniesie to wymierne korzyści nie tylko prezentującym swój dorobek, ale również wszystkim zainteresowanym rozpoczęciem hodowli. Okresowe

nagradzanie i prezentacja najlepszych źrebiąt motywuje hodowców do dalszej pracy.

Premiowanie źrebiąt to początkowy etap selekcji w hodowli koni. Zanim obiecujące klaczki i ogierki dorosną może się wydarzyć wiele czynników wpływających na ich rozwój i kondycję, jednak wybierając źrebięta po najlepszych rodzicach mamy pewność wyboru dobrych i sprawdzonych genów koni rasowych. Najwyżej oceniane źrebięta są najbardziej pożądane. Po przeprowadzonej ocenie hodowcy mają ułatwiony wybór czy sprzedać źrebięta czy zostawić je u siebie, aby udoskonalać swoje stado.

Konie: rasa wielkopolska

Konie: rasa śląska

Premiowanie jest również doskonałą okazją do zawierania umów sprzedaży. Dzięki prezentacji młodych sztuk zainteresowani kupnem mogą obejrzyć zwierzęta na żywo i wybrać najwyższej jakości okazy bezpośrednio od hodowcy. Wydarzenie umożliwia spotkanie w gronie branżowym, co w efekcie pomaga nawiązaniu kontaktów i relacji handlowych pomiędzy hodowcami, a ewentualnym kupcami.

Liczenie odwiedzających Centrum Wystawiennicze WODR, nie tylko byli świadkami oceny dokonywanej przez komisję sędziowską, mogli również odwiedzić nasze

stoisko i porozmawiać z doradcami oraz otrzymać ciekawe materiały informacyjno-promocyjne.

Wszystkie konie prezentowały się wspaniale. Wydarzenie zaplanowane jest również na następny rok. Zapraszamy już dzisiaj!

Maria Biernacka
Dział Technologii Produkcji Rolniczej
 Fot. Dorota Pietrzak, Maria Biernacka

Konie: rasa kuce

Laureaci konkursów w ramach IV Krajowych Dni Pola w Sielinku w 2023 roku

Podczas IV Krajowych Dni Pola w Sielinku w dniach 3-5 czerwca 2023 roku zostały zorganizowane między innymi dwa konkursy, pt. „Najciekawsze stoisko w branży związanej z produkcją rolniczą na IV Krajowych Dniach Pola SIELINKO 2023” oraz „Najciekawsza innowacja na IV Krajowych Dniach pola SIELINKO 2023”. Pierwszy konkurs adresowany był do wystawców oferujących maszyny, urządzenia i/lub środki do produkcji rolnej. Z kolei drugi konkurs skierowany był do wystawców prezentujących się w ramach „Strefy innowacji”.

W konkursie na najciekawsze stoisko wyłonionych zostało trzech laureatów reprezentujących różne branże w obszarze rolnictwa. Puchary odebrali za:

- pierwsze miejsce – Kuhn Maszyny Rolnicze Sp. z o.o.,
 - drugie miejsce – Delaval – Chłodrol Daniel Kochnowicz,
 - trzecie miejsce – Agrohandel Sp. J A. Plecety, I.Plecety,
- Z kolei w konkursie na najciekawszą innowację również nagrodzono pucharami trzech laureatów:
- pierwsze miejsce – Nadleśnictwo Oborniki Lasy Państwowe za okulary VR – narzędzie wirtualnej rzeczywistości,
 - drugie miejsce – Rury Walczaka Sp. z o.o. za rury stalowe z tworzyw sztucznych o zwiększonej powierzchni wymiany w stosunku do pojemności w kształcie gwiazdy, mających zastosowanie w ogrzewaniu szklarni, gruntowych

i glikolowych wymiennikach ciepła oraz w ekologicznym systemie podgrzewania lub chłodzenia upraw w foliowych tunelach,

- trzecie miejsce – Netictech Sp. z o.o., Wielkopolski Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Poznaniu – Poldrony za usługi doradcze dla rolnictwa z wykorzystaniem dronów.

Jarosław Marcinkowski

Dział Ekonomiki i Zarządzania Gospodarstwem Rolnym

SPRZEDAŻ MIODU Z PASIEKI W SIELINKU

SŁODKIE ZDROWIE
PASIEKA W SIELINKU

rzepakowy, wielokwiat majowy, akacjowy, lipowy

CENA za kg: 35 zł miód z 2023 r.

30 zł miód z 2022 r.

Biuro Powiatowego Zespołu Doradztwa Rolniczego numer 2 w Sielinku

ul. Parkowa 2

od poniedziałku do piątku w godz. 8-15,

a także w oddziałach terenowych

Zamówienia:

tel.: 61 44 73 654 lub 519 623 365

Notowania cen produktów rolniczych i środków do produkcji rolnej na terenie działania WODR w Poznaniu:

Pozostałe ceny (18.08.2023 r.)										
Wyszczególnienie	jednostki	Rejon I	Rejon II	Rejon III	Rejon IV	Rejon V	Rejon VI	Rejon VII	Rejon VIII	Średnia
Olej napędowy	zł/l	6,24	5,23	6,28	6,28	6,34	6,33	6,28	6,36	6,17
Cena sznurka do prasy	kl.	49,75	51,00	54,75	55,95	54,67	47,33	51,17	48,67	51,66
Cena siatki do prasy	zł/dt	397,00	404,50	408,50	402,75	405,00	402,33	410,00	398,00	403,51
Słoma żytnia	zł/dt	25,00	29,80	27,00	28,50	25,00	24,67	28,00	26,67	26,83
Słoma jęczmienna	zł/dt	30,50	31,40	35,00		30,00	27,00	35,00	27,33	30,89
Słoma pszenna	zł/dt	31,25	31,60	29,85		29,00	28,00	30,00	28,00	29,67
Siano łąkowe	zł/dt	48,67	52,60	48,33		51,67	46,50	43,00	47,33	48,30
Obornik	zł/dt	13,50	16,20	18,00			14,20	20,00	17,67	16,59
Wapno węglanowe (bez kosztów transportu)	zł/dt	55,50	53,75	52,50	57,00	56,50				55,05
Wapno tlenkowe (bez kosztów transportu)	zł/dt		30,00	32,00		31,00	33,00			31,50
Cielę 40 kg	zł/szt	1000,00	1075,00	1078,50	1087,00	1150,00	1000,00	1150,00	1133,33	1084,23
Młódź bydła 150 kg	zł/szt	2150,00	2100,00	2180,00	2175,00	2100,00	2100,00	2050,00	2066,67	2115,21
Jałówka hodowlana	zł/szt	7000,00	6500,00	6450,00	6966,67	6800,00	6600,00	6825,00	6333,33	6684,38
Łoszka hodowlana	zł/szt	1275,00	1380,00	1220,00	1215,00	1250,00	1320,00	1280,00	1300,00	1280,00
Koszty wizyty weterynarza	zł/wizytę	115,00	90,00	105,56	120,00	100,00	112,50	95,00	110,00	106,01
Inseminacja lochy (nasienie+usługa)	zł	61,20	64,60	62,31	64,50	60,67	68,67	61,50	66,76	63,78
Inseminacja krowy (nasienie+usługa)	zł	95,00	98,00	115,81	114,38	106,67	116,17	97,75	96,67	105,05
Krowa użytkowa	zł/szt	6380,00	6245,00	6220,00	6125,00	6336,00	6433,33	6295,00	6430,00	6308,04
Jednostka zbożowa	zł/dt	68,12		71,67	70,52		73,00	69,56	69,06	70,32

Usługi (18.08.2023 r.)				
Wyszczególnienie	jednostki	Rejon I	Rejon II	Rejon III
1 godz. najmu pracownika	zł/ha	23,33	35,25	23,25
Orka pługiem 3-skib; ciągnik do 60 KM	zł/ha	192,50	211,67	240,00
Orka pługiem 3-skib; ciągnik pow. 60 KM	zł/ha	268,00	245,00	240,00
Podorywka	zł/ha	215,00	180,00	190,00
Kultywatorowanie	zł/ha	203,00	178,33	160,00
Talerzowanie	zł/ha	253,91	198,33	193,33
Bronowanie	zł/ha	163,00	146,67	132,50
Agregat uprawowy	zł/ha	205,00	198,33	213,33
Agregat uprawowo-siewny	zł/ha	259,00	270,00	250,00
Siew siewnikiem zbożowym	zł/ha	224,00	198,00	225,00
Siew siewnikiem punktowym	zł/ha	215,00	182,00	200,00
Sadzenie ziemniaków	zł/ha		189,00	195,00
Roztrząsacz obornika +ładowacz	zł/ha	345,00	308,33	340,00
Rozsiewacz wapna	zł/ha	240,00	235,00	198,00
Opryskiwacz zawieszany	zł/ha	137,00	145,00	172,50
Kosiarka rotacyjna	zł/ha	178,00	156,67	143,33
Kosiarko-sieczkarnia	zł/ha	612,00	715,00	643,00
Kombajn zbożowy	zł/ha	420,00	450,00	470,00
Kombajn zbożowy-zbiór kukurydzy na ziarno	zł/ha	410,00	466,67	455,00
Kombajn do ziemniaków	zł/ha	345,00	420,00	400,00
Kombajn do buraków	zł/ha	950,00	975,00	833,33
Prasa do słomy kostkująca wielkogabarytowa	zł/ha	235,00	283,33	245,00
Prasa do słomy (zwijająca)	zł/ha	225,00	193,33	171,67
Ciągnik U-3512 (lub inny do 60 KM) z 1 przyczepą	zł/km	5,12		5,33
Ciągnik U-3512 (lub inny do 60 KM) z 2 przyczepami	zł/km	5,81		5,83

Owoce i warzywa (sprzedaż hurtowa przez rolnika) (18.08.2023 r.)										
Wyszczególnienie	jednostki	Rejon I	Rejon II	Rejon III	Rejon IV	Rejon V	Rejon VI	Rejon VII	Rejon VIII	Średnia
Jabłka deserowe	zł/kg	2,70	3,25	3,01	2,60	2,90	2,50	2,32	2,33	2,70
Papryka czerwona	zł/kg	12,00	12,00	10,13	9,80			9,75		10,74
Papryka zielona	zł/kg	11,00	13,65		12,00			12,20		12,21
Marchew jadalna	zł/kg	5,00	4,70	3,08	3,26	3,45	3,50	3,45	3,15	3,70
Pietruszka – korzeń	zł/kg	8,00	7,90	10,30	9,50	8,30	8,15	8,25		8,63
Buraczki czerwone	zł/kg	2,40	2,65	2,18	3,17	2,35	2,50	1,78	1,93	2,37
Seler	zł/kg	5,40	4,70	6,03	6,64	4,50	6,50	5,38	5,25	5,55
Por	zł/kg	7,15	6,20	6,45	7,40	5,90	5,50	5,63	6,67	6,36
Cebula	zł/kg	4,00	3,80	3,83	3,35	4,90	5,27	4,80	4,75	4,34
Kapusta biała	zł/kg	3,60	3,88	2,00	3,82	2,95	3,20	2,50	2,90	3,11
Ziemniaki jadalne	zł/dt	160,00	166,50	163,00	160,00	167,20		167,00	168,00	164,53
Ogórki spod osłon	zł/dt								260,00	260,00
Pomidory spod osłon	zł/dt	410,00		420,00				390,00	386,67	401,67
Kapusta biała wczesna	zł/dt	500,00								
Ogórki spod osłon – długie	zł/dt	442,00		363,33	475,00			435,00	420,00	427,07
Pomidory spod osłon – malinowe	zł/dt	415,00						420,00	410,00	415,00

Mleko (18.08.2023 r.)				
Wyszczególnienie	jednostki	Rejon I	Rejon II	Rejon III
Mleko w kl. extra	zł/l	2,00	1,76	1,80

Rejon IV	Rejon V	Rejon VI	Rejon VII	Rejon VIII	Średnia
26,25	36,67	24,00	25,00	24,00	27,22
290,00	230,00	250,00	235,00	235,00	235,52
270,00	257,50	283,33	289,50	283,00	267,04
210,00	200,00	195,00	210,00	172,00	196,50
170,00	195,00	200,00	201,00	170,00	184,67
180,00	217,50	200,00	235,00	242,00	215,01
152,50	166,00	150,00	170,00	170,00	156,33
230,00	235,00	225,00	210,00	215,67	216,54
250,00	245,00	270,00	247,00	260,00	256,38
190,00	195,00	207,50	195,00	223,33	207,23
203,33	207,50	225,00	175,00	173,33	197,65
198,33	186,00		200,00	198,00	194,39
315,00	333,33	325,00	308,33	350,00	328,13
253,33	222,50	200,00	226,67	197,00	221,56
140,00	155,00	155,00	156,00	131,67	149,02
187,00	165,00	185,00	160,50	175,33	168,85
618,00	700,00	600,00	646,67	676,00	651,33
437,50	490,00		476,67	453,33	456,79
482,50	520,00		425,00	503,33	466,07
360,00	385,00		390,00	385,00	383,57
900,00	850,00		850,00	916,00	896,33
300,00	245,00			275,00	263,89
172,33	177,33		190,00	216,67	192,33
	6,23	6,50	5,75	5,57	5,75
	6,93	6,75	5,50	6,43	6,21

Rejon IV	Rejon V	Rejon VI	Rejon VII	Rejon VIII	Średnia
1,86	2,10	1,77	1,92	1,73	1,87

Prywatni oferenci (18.08.2023 r.)										
Wyszczególnienie	jednostki	Rejon I	Rejon II	Rejon III	Rejon IV	Rejon V	Rejon VI	Rejon VII	Rejon VIII	Średnia
Pasze:										
Prowit LP	zł/dt	296,00	275,00	336,00	365,00	294,00	340,00	325,00	316,00	318,38
Prowit T	zł/dt	293,57	275,00	314,67	315,00	283,00	320,00	310,00	315,00	303,28
Mieszanka PW	zł/dt	212,00	274,00	214,50	245,50	251,67	281,83	222,50	232,50	241,81
Mieszanka PT-1	zł/dt	210,70	197,00	223,00	240,00	190,00	187,17	207,00	177,67	204,07
Mieszanka PT-2	zł/dt	205,30	191,00	197,13	255,00	202,00	197,77	204,00	190,00	205,27
Mieszanka L	zł/dt	208,00	211,00	232,25	225,00	218,33	212,17	217,50	238,67	220,36
Mieszanka CJ	zł/dt	215,30	258,00	234,17	234,00	261,50	232,83	212,00	250,00	237,23
Mieszanka B	zł/dt	192,24	203,00	233,58	229,00		188,50	186,00	190,00	203,19
Koncentraty 10%-owe dla:										
loch	zł/dt	387,72	319,33	307,88	374,16	336,50	338,00	362,00	330,00	344,45
prosiąt	zł/dt		391,00	363,25	362,00	365,50	357,23	367,50	360,00	366,64
warchlaków	zł/dt	373,66	388,50	332,38	364,50	356,00	390,87	389,40	364,00	369,91
tuczników	zł/dt	376,92	366,00	329,88	388,50	342,50	336,50	348,00	356,50	355,60
Koncentraty 15%-owe dla:										
loch	zł/dt	382,32		359,25	352,00	369,00			342,99	361,11
prosiąt	zł/dt			405,25	398,67	408,50			431,32	410,93
warchlaków	zł/dt			381,63	378,00	384,00		377,50	368,50	377,93
tuczników	zł/dt	361,80		355,75	359,33	365,50		365,00	346,50	358,98
Koncentraty 20%-owe dla:										
loch	zł/dt	364,11	315,00	331,33	410,00	388,00	350,00	348,50	331,00	354,74
prosiąt	zł/dt	338,56	334,67	339,25	340,00	414,50	397,00	380,50	399,65	368,02
warchlaków	zł/dt	345,00	325,00	315,00	357,33	377,67	300,00	333,50		336,21
tuczników	zł/dt	321,20	345,00	368,33	310,00	337,67	315,00	358,00	387,50	342,84
Inne pasze:										
śruta sojowa	zł/dt	330,00	293,50	285,55	302,75	294,50	275,00	262,58	288,33	291,53
śruta rzepakowa	zł/dt	200,50	207,50	183,40	194,50	186,00	199,50	200,00	206,67	197,26
otręby pszenne	zł/dt	122,50	118,50	121,00	106,00	99,25	108,83		104,00	111,44
otręby żytnie	zł/dt	98,00	87,00	95,00	88,67		83,10		101,00	92,13
Nawozy mineralne:										
Mocznik (46%)	zł/dt	305,00	268,00	275,00	268,75	302,27	298,33	263,79	258,33	279,93
Saletra amonowa (34%)	zł/dt	203,25	188,00	189,00	198,00	167,00	177,33	177,67	191,00	186,41
Saletrzak (28%)	zł/dt	173,00	192,00	168,75	161,25	158,00	155,67	159,81	155,00	165,44
Superfosfat granulowany (18%)	zł/dt				180,00				177,50	178,75
Sól potasowa (60%)	zł/dt	335,00		296,33	307,50	300,55	330,00	312,50	299,67	311,65
Polifoska 8:24:24	zł/dt	400,00		393,00	362,00	445,00	392,50	386,67	427,00	400,88
Polifoska 6:20:30	zł/dt	420,00		380,75	323,67	415,00	418,00	360,00	407,00	389,20
Polifoska 4:12:32	zł/dt	350,00		347,00	243,33			323,00		315,83
Amofooska 4:16:18	zł/dt	230,00		267,00	245,00	280,00	240,00	320,00	297,00	268,43
Siarczan potasu	zł/dt			400,00	398,00			290,00		362,67
Superfosfat wzmocniony (40%)	zł/dt	375,00		343,50	393,00	290,00		313,00	390,00	350,75

Małe ubojnie i przetwórnice (dzienny ubój do 400 szt.) (18.08.2023 r.)										
Wyszczególnienie	jednostki	Rejon I	Rejon II	Rejon III	Rejon IV	Rejon V	Rejon VI	Rejon VII	Rejon VIII	Średnia
Żywiec wieprzowy kl. I	zł/kg	8,83	8,33	8,52	9,29	8,40	8,83	8,45	8,03	8,58
Żywiec wieprzowy wybrakowany	zł/kg	6,54	5,65	5,51	5,20	5,46	6,62	6,95	5,90	5,98
Żywiec wołowy kategoria A	zł/kg	9,80	11,84	10,94	10,55	11,05	11,33	11,37	10,33	10,90
Żywiec wołowy wybrakowany	zł/kg	8,15	8,20	7,60	9,00	8,24	8,20	9,45	9,60	8,55

Duże Zakłady Przetwórcze (dzienny ubój powyżej 400 szt.) (18.08.2023 r.)

Wyszczególnienie	jednostki	Rejon I	Rejon II	Rejon III	Rejon IV	Rejon V	Rejon VI	Rejon VII	Rejon VIII	Średnia
Żywiec wieprzowy kl. I	zł/kg			8,61	9,36			8,35		8,77
Żywiec wieprzowy wybrakowany	zł/kg			5,03	6,20			6,98		6,07
Żywiec wołowy kategoria A	zł/kg			10,43	10,80			11,62		10,95
Żywiec wołowy wybrakowany	zł/kg			6,45	8,20					6,62

Przedsiębiorstwa Zbożowo-Młynarskie i Zakłady przetwórcze (18.08.2023 r.)

Wyszczególnienie	jednostki	Rejon I	Rejon II	Rejon III	Rejon IV	Rejon V	Rejon VI	Rejon VII	Rejon VIII	Średnia
Żyto konsumpcyjne	zł/dt	63,99	65,00	65,50	64,75	72,42		65,43	64,60	65,95
Pszonka konsumpcyjna	zł/dt	83,60	80,00	82,50	83,40	83,45		82,70	84,15	82,83
Jęczmień konsumpcyjny	zł/dt	66,34	65,00	72,50	72,00	68,11		68,34	73,73	69,43
Pszonka paszowa	zł/dt	78,36	80,00	84,00	84,50	87,06	84,00	78,20	80,53	82,08
Żyto paszowe	zł/dt	58,50	60,00	64,50	61,27	64,14	64,50	61,57	58,20	61,58
Jęczmień paszowy	zł/dt	68,60	60,00	66,50	65,80	68,30	70,50	67,23	67,50	66,80
Pszonkożyto	zł/dt	70,79	70,00	78,50	76,60	78,33	78,50	75,42	71,75	74,99
Owies	zł/dt	67,00						71,25	70,00	69,42
Kukurydza na ziarno	zł/dt	85,05		79,00					84,00	82,68
Groch	zł/dt	112,35								112,35
Łubin słodki	zł/dt	113,30								113,30
Ziemniaki Przemysłowe	zł/dt	31,00				33,00				32,00

Targowisko (18.08.2023 r.)

Wyszczególnienie	jednostki	Rejon I	Rejon II	Rejon III	Rejon IV	Rejon V	Rejon VI	Rejon VII	Rejon VIII	Średnia
Żyto paszowe	zł/dt	80,00	63,00	60,00		75,00	63,53	66,00	80,00	69,65
Pszonka paszowa	zł/dt	83,00	73,00	84,00		86,00	85,73	87,00	83,00	83,10
Jęczmień paszowy	zł/dt	85,00	84,00	86,00		74,00	75,00	72,26	87,00	80,47
Pszonkożyto	zł/dt	85,00	77,00	84,00		80,00	75,38	77,46	75,00	79,12
Mieszanka zbożowa	zł/dt	68,00	70,00				69,00	71,25	72,00	70,05
Ziemniaki jadalne	zł/kg	2,13	1,90	2,43	2,20	2,33			2,50	2,25
Marchew jadalna	zł/kg	4,75	4,56	4,80	4,20	3,60	3,67	4,60	4,00	4,27
Pietruszka - korzeń	zł/kg	6,75	5,66	7,75	7,42	6,83	6,33	6,90	7,75	6,92
Buraczki czerwone	zł/kg	3,83	3,40	4,00	3,00	3,17	3,40	3,60	3,17	3,45
Seler	zł/kg	7,67	5,36	7,33	6,23	6,17	5,33	6,17	8,00	6,53
Por	zł/kg	8,00	8,30	8,40		7,83	6,33	7,50	8,60	7,85
Pomidory	zł/kg	9,67	11,50	9,80		10,17	11,30			10,49
Ogórki	zł/kg	7,00	8,20	8,50			7,80			7,88
Cielę (40 kg)	zł/szt		1350,00	1100,00						1225,00
Jaja	zł/szt	0,95	1,16	1,12	0,90	0,97	1,10	0,98	1,07	1,03
Ziemniaki jadalne wczesne	zł/kg	300,00								
Kapusta biała	zł/kg	3,00	2,40	3,00	2,27	2,73	3,23	2,53	2,67	2,73
Jabłka deserowe	zł/kg	3,50	3,74	3,15	4,67	3,77	3,30	3,49	3,17	3,60
Pomidory spod osłon - malinowe	zł/kg	10,33		12,80			15,00	13,00	12,50	12,73
Ogórki spod osłon - długie	zł/kg	5,83		7,00	5,87		8,00	8,60	6,90	7,03

1) Rejon I: Złotów, Pila, Chodzież, Czarnków-Trzcianka. 2) Rejon II: Szamotuły, Międzybóże, Nowy Tomyśl, Grodzisk Wilk., Wolsztyn.

3) Rejon III: Kościan, Leszno, Gostyń, Rawicz. 4) Rejon IV: Oborniki, Poznań, Środa Wilk., Śrem.

5) Rejon V: Wągrowiec, Gniezno, Września, Sępca. 6) Rejon VI: Konin, Turek, Koło.

7) Rejon VII: Krotoszyn, Jarocin, Pleszew, Kalisz. 8) Rejon VIII: Ostrów Wilk., Ostrzeszów, Kępno.

Opracowała: Ewa Wilczek, Dział Ekonomiki i Zarządzania Gospodarstwem Rolnym

Rolniku pamiętaj o ważnych terminach!

Termin	Wydarzenie
bezterminowo	Bezpłatna aplikacja eDWIN ułatwiająca codzienną pracę na polu, jest już całkowicie dostępna. Pomysłodawcą utworzenia platformy eDWIN był Wielkopolski Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Poznaniu. Platforma jest całkowicie darmowa i dostępna dla wszystkich chętnych na komputerach oraz jako aplikacja na urządzeniach mobilnych. Na platformie znajdują się cztery usługi: Wirtualne Gospodarstwo, Udostępnianie danych meteorologicznych, Śledzenie pochodzenia produktu oraz Raportowanie zagrożeń. Szczegóły i aplikacja na stronie: https://www.edwin.gov.pl/
do 15.12.2023	Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Poznaniu w związku ze zmianami w Programie Priorytetowym głasza nabór na działanie pn.: „Ogólnopolski program regeneracji środowiskowej gleb poprzez ich wapnowanie” z nowym regulaminem Programu. Dofinansowaniem będą objęte wnioski przyjęte przez Okręgowe Stacje Chemiczno-Rolnicze w systemie ciągłym w terminie od dnia 01.01.2022 r. do dnia 15.12.2023 r. lub do wyczerpania alokacji środków. Szczegóły: https://www.wfosgw.poznan.pl/programy/wapnowanie-kontynuacja/
do 29.12.2023	Cały czas można się starać o pieniądze na odtworzenie potencjału produkcji rolnej. Do 29 grudnia 2023 r. rolnicy, którzy ponieśli straty w wyniku wystąpienia klęsk żywiołowych, niekorzystnych zjawisk atmosferycznych lub ASF, mogą ubiegać się o środki finansowe na „Inwestycje odtwarzające potencjał produkcji rolnej”. Szczegóły: https://www.gov.pl/web/arimr/wciaz-mozna-sie-starac-o-pieniadze-na-odtworzenie-potencjalu-produkcji-rolnej
bezterminowo	Ruszyła kolejna edycja programu „Moja Woda”, który ma pomóc w łagodzeniu skutków suszy i przeciwdziałaniu podtopieniom budynków w Polsce. Osoby posiadające domy jednorodzinne mogą otrzymać wsparcie finansowe na zainstalowanie urządzeń do gromadzenia deszczówki. Za pośrednictwem funduszy wojewódzkich można otrzymać do 6 tys. zł dotacji na utworzenie systemów zatrzymywania wód opadowych. Szczegóły: https://www.wfosgw.poznan.pl/programy/program-priorytetowy-moja-woda/
do 29.09.2023	ARiMR zaprasza do wzięcia udziału Koła Gospodyń Wiejskich w trzeciej edycji konkursu pn. „Kubek, dzbanek czy makatka... Rękodzieło to jest gratka”. Konkurs trwa od 3 lipca 2023 r. do 29 września 2023 r. Szczegóły: http://bitly.pl/Evrtld
do 29.09.2023	30 sierpnia 2023 r. rozpocznie się przyjmowanie wniosków o przyznanie Premii dla młodych rolników w ramach Planu Strategicznego dla Wspólnej Polityki Rolnej 2023-2027. Podobne wsparcie z Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich 2014-2020 cieszyło się sporym zainteresowaniem. Teraz można się będzie starać o otrzymanie większego dofinansowania niż w latach ubiegłych – 200 tys. zł. Szczegóły: https://www.gov.pl/web/arimr/premie-dla-mlodych-rolnikow--wktrotce-start-naboru
do 30.09.2023	Pomoc dla kół gospodyń wiejskich na działalność statutową. Od 3 kwietnia 2023 r. do 30 września 2023 r. koła gospodyń wiejskich mogą ubiegać o przyznanie środków finansowych z budżetu państwa na realizację zadań określonych w art. 2 ust. 3 ustawy z dnia 9 listopada 2018 r. o kołach gospodyń wiejskich (Dz. U. z 2021 r. poz. 2256, z późn. zm.). Podobnie jak w poprzednim roku wnioski przyjmują biura powiatowe Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa. O przyznanie pomocy mogą ubiegać się tradycyjnie koła, które są wpisane do Krajowego Rejestru Kół Gospodyń Wiejskich. Szczegóły: https://www.gov.pl/web/arimr/kgw-pomoc-na-realizacje-celow-okreslonych-w-ustawie---nabor-2023
od 4.09.2023 r. do 3.10.2023 r	Ogłoszenie Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa o naborze wniosków o przyznanie pomocy dla interwencji I.13.2 Tworzenie i rozwój organizacji producentów i grup producentów rolnych w ramach Planu Strategicznego dla Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2023-2027. https://www.gov.pl/web/arimr/ps-wpr-2023--2027-tworzenie-i-rozwoj-organizacji-producentow-i-grup-producentow-rolnych

Opracowała:

Olivia Malińska

Dział Ekologii i Ochrony Środowiska

Hodowla kóz. Wszystko, co należy wiedzieć

W czasach, kiedy gospodarka nastawiona jest na intensywną produkcję oraz osiągnięcia szybkich efektów, są i takie gospodarstwa, dla których liczy się tradycja, jakość oraz bazujące na rodzimych rasach. Hodowla kóz w Polsce jest niszową działalnością, charakteryzującą na ogół małe, rodzinne gospodarstwa.

Nie jest zbyt popularna być może ze względu na pogląd z zamierzchłych czasów, które to uznawały kozy za zwierzęta nieczyste. Jednak z biegiem lat odzyskiwały swoje dobre imię, a w okresie międzywojennym najliczniejsza grupa tych zwierząt znajdowała się w Wielkopolsce. Obecnie w Polsce hoduje się ok. 130 000 sztuk kóz najróżniejszych ras.

Głównym kierunkiem hodowli tych zwierząt w naszym kraju jest mleko, a na drugim miejscu mięso. Zazwyczaj w gospodarstwie hoduje się po kilka sztuk tych zwierząt, rzadziej jest to większa liczba. Jednak jedno jest charakterystyczne – wszystkie hodowle skupione są wokół mleczarni, które zajmują się obróbką mleka koziego. Największą i najbardziej znaną mleczarnią zajmującą się przetwarzaniem mleka koziego jest Mleczarnia Turek, która wytwarza mleko UHT, sery, jogurty czy mleko w proszku.

Z kóz pozyskujemy głównie wspomniane już mleko i mięso. W mniejszym stopniu również skóra i rogi są wykorzystywane w przemyśle. Znajdują one swoje zastosowanie w tworzeniu torebek, obić mebli czy też butów i ubrań. W ogrodnictwie czy też rolnictwie wykorzystywany jest obornik kozi, który jest doskonałym źródłem azotu oraz potasu, fosforu i wapnia.

Mięso kóz charakteryzuje się wieloma walorami smakowymi, jednak rzadko można je spotkać w polskich sklepach.

Jak już wspomniano, głównym kierunkiem hodowli kóz w Polsce jest mleko. Stąd też, warto przed rozpoczęciem hodowli tych zwierząt zastanowić się nad ich typem użytkowania. W Polsce są dwie rasy kóz mlecznych: saaneńska i alpejska. Pierwsza z nich – rasa saaneńska – pochodzi ze Szwajcarii i charakteryzuje się wysoką wydajnością

mleczną, dającą nawet 2000 kg mleka w ciągu 305 dni laktacji. Mleko od tych kóz ma bardzo dobre parametry – zawartość białka stanowi ok. 2,5%, a tłuszczu 3%. Są to kozy duże, których dorosłe osobniki żeńskie osiągają nawet 90 kg wagi, a kozły do 120 kg. Mają białą sierść, a kozły długą brodę. Rasę tę charakteryzuje dość mała głowa, długie nogi oraz wydłużony tułów. Ważny jest też fakt, że na ogół osobniki tej rasy są pozbawione rogów. To popularna rasa stanowiąca bazę do tworzenia innych ras, nadająca się do systemu pastwiskowego, na słabej jakościach pastwiskach oraz nieużytkach rolnych.

Druga rasa typowo mleczna to rasa alpejska pochodząca z Francji. Ma ona ciemne umaszczenie z czarnymi obwódkami oczu i pyska. Mleczność mają podobną do kóz rasy saaneńskiej, bo w granicach 1800 kg. Podobnie do nich wykazują również wysokie cechy adaptacyjne do niekorzystnych warunków środowiska.

Typ mięsny kóz jest w Polsce reprezentowany wyłącznie przez jedną rasę – burską. Pochodząca z Afryki rasa jest doskonale przystosowana do życia w polskim środowisku. Jak też wspomniano na początku, w Polsce nie ma hodowli ras typowo mięsnych. Dlatego też rasę burską utrzymuje się w celu polepszania pogłowia kóz pod względem mięsności i wydajności rzeźnej.

Typ ras wszechstronnie kierunkowy, to rasy hodowane pod kątem lokalnego środowiska. Te rasy mają na średnim poziomie parametry wydajności mlecznej czy mięsnej, ale najlepiej się sprawdzają w Polsce. Ich waga waha się od 65 kg w przypadku kóz do ok. 100 kg w przypadku

kozłów. Mleczność jest niższa niż ras typowo mlecznych, ale biorąc pod uwagę ich odporność na warunki środowiska oraz 1200 kg mleka w ciągu blisko roku laktacji, warunkuje wybór wielu hodowców.

Wśród pozostałych ras można wyodrębnić również kozy bezrasowe, będące mieszkami wielu ras. Poprzez krzyżowanie cech osiągnęły one bardzo dobre cechy adaptacyjne do lokalnych warunków, mimo że rzadko kiedy jest możliwe wyodrębnienie konkretnej rasy.

Poza typami ras wymienionymi powyżej, warto wspomnieć, że kozy mogą być hodowane również ze względu na wełnę. Wśród ras w typie użytkowym wełnistym możemy wyróżnić kozę angorską, z której pozyskuje się wełnę zwaną moherem. Taką kozę strzyże się wyłącznie dwa razy w roku. W typie wełnistym puchowym jest koza kaszmirska, z której można pozyskać do 1,5 kg wełny. Wyczesana i oczyszczona wełna to kaszmir.

Ras kóz w Polsce jest sporo. Jednak warto brać pod uwagę nie tylko cel hodowli. Bardzo ważne są również warunki krajobrazowe, w jakich będziemy hodować kozy. Pozyskując surowce, takie jak mleko czy mięso, które na ogół poddawane jest dalszej obróbce, należy mieć świadomość, jak wpływają one na nasze zdrowie. Mleko kozie zawiera w swoim składzie niewielkie ilości kazeiny i laktozy, stąd uznawane jest za wartościowe, zdrowe i z tego względu zalecane alergikom czy też dzieciom z nietolerancjami białka mleka krowiego. Ponadto zawiera małą liczbę bakterii, całkowity brak patogenów, brak objawów aktywności enzymatycznej. W smaku jest słodkie, lekko słone o świeżym, lekkim zapachu. Podobnie jednak do mleka krowiego, jakość zależy od warunków w jakich koza bytuje-sposobu karmienia, jakości pokarmu, jakości pozyskiwania i przechowywania mleka. Z badań wynika, że mleko kozie wykazuje działanie przeciwzapalne, wspomaga przyrost masy ciała oraz redukuje biegunki. Ponadto, poprzez stymulację wzrostu bakterii probiotycznych, ma działanie ochronne śluzówki jelita, a to zaś z kolei wspomaga działanie całego układu odpornościowego.

Ceny mleka koziego w sklepie kształtuje się na poziomie od 12 do 14 zł/l za mleko UHT, zaś wiejskie mleko to koszt 5 do 10 zł/l. Produkcja serów kozich jest mniej wydajna i trudniejsza. Stąd też hodowla kóz to praca pełna wytrwałości i poświęceń.

W Polsce hodowle kóz są małe, oparte na rodzinnej tradycji. Stada liczą po kilka, maksymalnie kilkanaście sztuk. Hodowle te są najczęściej dodatkową działalnością w gospodarstwach prowadzących agroturystykę, stanowiąc ich dodatkową atrakcję.

Paulina Hybsz
PZDR nr 8

Fot. Paulina Hybsz

Źródła:

<https://www.kalendarzrolnikow.pl>

<https://joblife.pl>

<https://www.rynek-rolny.pl>

Dobór rasy bydła w oparciu o uwarunkowania klimatyczno-środowiskowe

W odniesieniu do chowu ras mięsnych produktem głównym, jaki rolnik chce pozyskać, jest mięso wysokiej jakości, zaś w przypadku ras mlecznych – wysokiej jakości mleko w dużych ilościach. Obydwie grupy łączy wspólny cel – wyprodukowanie produktu końcowego z jak największym zyskiem. Aby to osiągnąć, należy odpowiednio dobrać dawki żywieniowe, kontrolować stan zdrowotny stada oraz dobrać warunki bytowe w taki sposób, aby zwierzę miało zapewniony komfort bytowy. Ostatnia kwestia wiąże się ściśle z takim doбором środowiska życia, który pozwoli na zapewnienie warunków bytowych na jak najwyższym poziomie.

Pierwszym istotnym pytaniem, na które hodowca powinien sobie odpowiedzieć, jest w jaki sposób planuje utrzymywać zwierzęta. Sposób ekstensywny będzie się wiązał z takim doбором rasy, aby warunki środowiskowe, na jakie zwierzę będzie narażone, nie wpływały drastycznie na spadek wzrostu masy ciała, budowę okrywy mięśniowej oraz produkcję mleka. Nieodpowiedni wybór rasy może w tym momencie doprowadzić do sytuacji, gdy zwierzę większy niż to konieczne nakład energii będzie poświęcało na ogrzanie organizmu bądź walkę z pojawiającymi się chorobami w przypadku osłabienia odporności. Natomiast w przypadku chowu zwierząt w pomieszczeniach inwentarskich rolnik będzie miał większą kontrolę nad panującymi w oborze warunkami,

co daje możliwość doboru rasy być może delikatniejszej, ale z bardziej cenioną dla rolnika jakością mięsa bądź mleka, uwarunkowaną przez rasę.

W każdym kraju, w zależności od panujących warunków klimatycznych, wyodrębniły się poszczególne rasy bydła, charakteryzujące się bardzo często dość niezwykłymi cechami, pozwalającymi im na przetrwanie.

W przypadku skrajnie wysokich temperatur panujących w Afryce, rolnicy z tamtych regionów hodują np. bydło rasy watussi. Te charakteryzujące się czerwono-brunatnym umaszczeniem zwierzęta potrafią bez ubytku na mięsie oraz mleku funkcjonować w temperaturach nawet do 48°C. Jest to możliwe między innymi dzięki specyficznemu systemowi

ochładzania organizmu, w którym główną rolę pełnią potężne rogi. Krążąca w nich krew ulega schłodzeniu, skąd jest dalej rozprowadzana po całym ciele.

Natomiast w przypadku bardzo niskich temperatur, połączonych z silnymi wiatrami oraz deszczami, istotna może być odpowiednia okrywa włosowa. Znakomitym przykładem jest wywodząca się ze Szkocji rasa Highland. Bydło to charakteryzuje wybitna, długa okrywa włosowa, posiadająca dwie warstwy – ciepły podszerstek oraz długie pasma włosa, którego natłuszczenie skutecznie chroni przed deszczami, wiatrem oraz śniegiem. Co więcej, bydło to znakomicie wykorzystuje bardzo niskiej jakości paszę.

Warunki klimatyczne w Polsce w ostatnich latach utrzymują się w normach odpowiadających klimatowi umiarkowanemu. Według MGGW w roku 2022 r. średnia temperatur wyniosła 9,5°C, przy czym najwyższą zarejestrowaną wartością było 38,3°C, zaś najniższą – 18,6°C. Opady atmosferyczne charakteryzowała przeważnie niska intensywność, zaś wiatry były przeważnie mało porywiste. W przeciągu całego roku ekstrema temperaturowe bądź pogodowe występowały bardzo rzadko.

Z tej też racji Polska prezentuje dość korzystne warunki pod kątem utrzymywania bydła zarówno w formie ekstensywnej (na świeżym powietrzu, przy zapewnieniu ciągłego dostępu do wodopoju oraz możliwości schronienia przed wiatrem bądź silnym deszczem) jak i intensywnej (w budynkach inwentarskich, w ściśle określonych warunkach).

Co więcej, łagodne przejścia temperatur oraz warunków pogodowych pozwalają zwierzętom na odpowiednie, stopniowe przygotowanie organizmu do zbliżających się zmian, do których można zaliczyć zmianę intensywności odkładania tkanki tłuszczowej, zmianę okrywy włosowej, zmiany metaboliczne organizmu oraz zachowania (np. dopasowanie intensywności ruchowej). Nasuwa się więc wniosek, iż polscy hodowcy mają dość szeroki wybór ras, zarówno rodzimych, jak i zagranicznych, który nie jest drastycznie ograniczony przez warunki środowiskowe.

Poniżej zostaną przedstawione najchętniej wybierane przez polskich hodowców rasy bydła.

W przypadku bydła mięsnego największą popularnością cieszy się bydło rasy limousine. Charakteryzuje je niska śmiertelność wśród cieląt, które rodzą się zdrowe, silne oraz szybko przyrastają. Krowy mamki wykazują w stosunku do swojego potomstwa bardzo silny instynkt obronny, który należy wziąć pod uwagę przy codziennej pracy przy tych zwierzętach. Bardzo dobrze wykorzystują paszę, co przekłada się na szybkie odkładanie tłuszczu oraz masy tłuszczowej, dając przy tym mięso cenione przez konsumentów.

Następną przodującą w rankingach rasą jest charolaise. Jest to rasa dająca mięso dobrej jakości z niską zawartością tłuszczu oraz charakteryzująca się wybitnie szybkimi przyrostami masy ciała. Jednakże przy tej rasie należy zwrócić uwagę na odpowiednie żywienie oraz kontrolować zwierzęta regularnie, ponieważ przy nieodpowiednio dobranym do krowy buhaju może dochodzić do trudnych wycieleń wynikających z dużej masy urodzeniowej cieląt (już trwają prace hodowlane nad tą kwestią).

Przy dwóch wymienionych wyżej rasach za uwagę zasługuje fakt, iż są to rasy pochodzące z krajów zachodnich. Przeważnie klimat tam panujący jest nieco cieplejszy niż ten panujący w Polsce. Z tej też racji należy zwrócić uwagę na

prawidłowe dopasowanie warunków utrzymania tych zwierząt w okresach skrajnych mrozów (poprzez wprowadzenie do budynków, zapewnienie większej ilości bardziej kalorycznej paszy oraz umożliwić zwierzętom swobodny ruch w celu ogrzania organizmu).

Kolejną popularną w Polsce rasą są krowy rasy hereford. Ta wywodząca się z Anglii rasa pochwalić się może mocnymi zdolnościami adaptacyjnymi do różnych warunków klimatycznych oraz dobrym wykorzystaniem zadawanych pasz. Mięso od nich pozyskiwane zawiera wysoką zawartość tłuszczu, jest marmurkowane i soczyste. Zwróćmy uwagę na panujący w Anglii klimat – zwierzęta te wywodzą się z terenów, na których można odczuć dość niskie temperatury, połączone z częstymi opadami deszczu oraz porywistymi wiatrami od morskiej strony. Z założenia więc zwierzęta te nie są genetycznie przystosowane do życia na terenach ze skrajnie wysokimi temperaturami, stąd przy wyborze tej rasy należy zwrócić uwagę na jej odpowiednie utrzymanie w okresach skrajnych upałów (zapewniając schronienie przed słońcem oraz zwiększony dostęp do wody).

Wśród ras krów mlecznych najchętniej wybierane przez gospodarstwa mleczarskie są krowy holsztyńsko-fryzjskie. Charakteryzuje je wybitna mleczność, dobra zdrowotność oraz płodność. Aby uzyskać jak najwyższe wyniki ekonomiczne od tych krów, przeważnie spotyka się je utrzymywane w oborach zadaszonych o otwartych ścianach. Niektóre gospodarstwa stosują również ich wypas w okresie pastwiskowym. Rasa ta wybierana jest przy chowie intensywnym.

W przypadku ekstensywnego utrzymywania krów mlecznych warto wziąć pod uwagę rasy rodzime, takie jak polska czerwona, polska czerwono-biała bądź polska białogrzebiata. Są to rasy pochodzące z naszych rejonów, dzięki czemu od stuleci zdążyły się przystosować do panujących w Polsce warunków pogodowych. Charakteryzuje je zwiększona odporność na wahania klimatyczne występujące w Polsce, dobre wykorzystanie paszy oraz wysoka zdrowotność. Przy ekstensywnym utrzymaniu wyniki produkcyjne są stosunkowo dobre.

Podsumowując, w przypadku doboru rasy zwierząt istotną rolę odgrywa wiedza na temat jej pochodzenia, a co za tym idzie, jej przystosowania do określonych warunków klimatycznych. Dobrym wyborem mogą okazać się w takim wypadku rasy rodzime dla danego kraju, których odporność na panujący w danym miejscu klimat może być kluczowa w uzyskaniu jak najwyższej jakości produktów pochodzących od tych zwierząt.

Aleksandra Morta
PZDR nr 8

Fot. Aleksandra Morta

Źródła:

<https://bydlo.com.pl/rasy/>

<https://poznan.cdr.gov.pl/>

(<https://poznan.cdr.gov.pl/catalog/uploads/2019-RASY-BYDLA-MIESNEGO-NAJPOPULARNIEJSZE-W-POLSCE.pdf>)

<https://www.imgw.pl/wydarzenia/charakterystyka-wybranych-elementow-klimatu-w-polsce-w-2022-roku-podsumowanie>

<https://www.cenyrolnicze.pl/wiadomosci/produkcja-zwierzece/bydlo-i-mleko/28419-10-niezwyklych-ras-bydla-z-calego-swiate>

Kolorowy świat drobiu ozdobnego

Ptaki te są ciekawe, urokliwe i z pewnością atrakcyjne jako dodatki do hodowli drobiu. Oryginalnie upierzone stanowią ozdobę przydomowej zagrody. Drób ozdobny to nie tylko piękne okazy, to udomowione ptaki, które spełniają różne, określone wymagania hodowlane.

Najpopularniejszym gatunkiem drobiu hodowanego, ozdobnego są kury. Wśród ponad 200 ras najczęściej spotykanymi w kraju są: kuropatwiaki włoskie, wyandotte, cochiny, brahmy, araucany, bantamki, wąsacze antweperskie i bojowce. Jeśli chodzi o bażanty ozdobne to mamy bażanty: łowne, królewskie, złociste, diamentowe oraz srebrzyste. Do najczęściej hodowanych kaczek ozdobnych należą: biegusy indyjskie, mandarynki, karolinki, czernice, cyraneczki i czubate, natomiast gęsi: garbonose, tuluskie, landesy czy bernikle rdzawoszyje i białolice oraz rodzime rasy i odmiany ptaków tego gatunku. Rzadziej hodowane są pawie, przepiórki, kuropatwy czy perlice. Niektóre rasy kur wywodzą się z Ameryki Południowej i Północnej, Chin, Japonii czy Indii. Jedną z ciekawszych jest kura araucuna, która występuje w wielu barwnych odmianach. Nie ma ogona i znosi zielone jajka. Różne ubarwienia można spotkać także u kury rasy brahma np.: białe, brązowe, czarne, jasnożółte. Są także kury bardzo wyjątkowe, tj.: fawerola – kura z brodą i pięcioroma palcami.

Hodowlę drobiu ozdobnego najczęściej zaczyna się od zakupu kur albo jaj lęgowych. Są one niestety znacznie droższe od zwykłych jaj konsumpcyjnych.

Popularne gatunki drobiu ozdobnego

Kura jedwabista to rasa kur czubatych. Nazwa wywodzi się od przypominających w dotyku jedwab lub satynę,

gładkich piór pozbawionych haczyków. Tworzą one okrywę przypominającą futro. Do innych cech charakterystycznych należą: czarna skóra, czarne kości i niebieska zewnętrzna część ucha. To niewielkie, bardzo spokojne i przyjazne ptaki, dlatego są idealne do hodowli w małych ogródkach.

Serama – to kurka oficjalnie uznana za najmniejszą na świecie. Dorosły osobnik mierzy od 15 do 25 cm, przy wadze do 500 gr. Ta karłowata odmiana pochodzi z Malezji i idealnie nadaje się do trzymania w domu. Kurki ozdobne serama są ufne, przyjazne i uwielbiają towarzystwo ludzi. Planując ich zakup, należy jedynie pamiętać o odizolowaniu od siebie kogutów, ponieważ będą ze sobą walczyły. Kurczaki tej rasy charakteryzują się niezwykle wyprostowaną postawą i małym grzebieniem. Pięść mają wysoko osadzoną, ale skrzydła prawie dotykają ziemi.

Grzywacz holenderski, jak sama nazwa wskazuje, charakteryzuje się ogromnym białym pióropuszem na czubku głowy. Rasa kur pochodzi z Holandii, gdzie hodowana jest od ponad 500 lat.

Ptaki są niewielkie, ich waga to około 800 gr u samców i około 700 gr u samic. Ubarwienie piór jest najczęściej koloru czarnego z białym czubem lub całe białe. Ta odmiana występuje w wariacie karłowatym oraz w standardowym.

Kaczki mandarynki to jedne z najpiękniejszych wśród drobiu ozdobnego. Ich soczyste, kolorowe upierzenie przyciąga uwagę każdego, a samce fascynują swoim eleganckim tańcem godowym.

Kupując ptaka ozdobnego, zawsze należy pamiętać o dobrostanie zwierząt i wybierać odpowiedzialnego hodowcę. Należy unikać kupowania ptaków pozyskiwanych w sposób nielegalny lub zagrażający zdrowiu i życiu zwierząt.

Wymagania hodowlane, zdrowotne oraz pielęgnacja

Ptaki muszą mieć zapewnione pomieszczenia oraz teren do swobodnego poruszania się. W przypadku hodowli w ogródku dobrze jest wybrać dla nich wygodną klatkę, którą warto umieścić w cieniu, aby chronić ptaki przed słońcem i wiatrem. Przed wilgocią dobrze chroni m.in. podłoże zwirowe, które łatwo wiąże nadmiar wody. Należy pamiętać, by ogrodzenie chroniło ptaki przed drapieżnikami.

Ptaki należy karmić zbilansowaną paszą, bogatą w witaminy i minerały, często zawierającą owoce i ziarna. Wspaniałe ubarwienie wymaga podawania odpowiedniej ilości suplementów, aby w pełni zadbać o ich wygląd i dobrostan. Woda zawsze powinna być świeża i dostępna dla ptaka. Hodowla ptaków ozdobnych wymaga zgłębienia wiedzy, Należy pamiętać o upodobaniach niektórych gatunków. Kaczki na przykład jadają głównie w godzinach wieczornych owady, małe ryby, rośliny wodne i niewielkie skorupiaki. Inne gatunki chętnie zjadają owoce z drzew i krzewów, które trzeba im zapewnić. Można także podawać zboża i posiekaną zielonkę, podobnie jak hodowanym kaczkom użytkowym.

Regularne badania, profilaktyka, prawidłowa dieta, dostęp do świeżej wody i przestrzeni to kluczowe czynniki wpływające na kondycję ptaka.

Hodowla pawia indyjskiego

Te piękne ptaki to kolejne ciekawe zwierzęta, które można podziwiać w swojej zagrodzie. Ich piękne upierzenie przyciągnie wzrok wielu osób i zrobi duże wrażenie. Hodowla tych ptaków wymaga sporej wiedzy na temat opieki, pielęgnacji, odżywiania i warunków sanitarnych. Pawie są rodzimymi mieszkańcami Południowej Azji. Najbardziej znane z wszystkich rodzajów pawie są pawie indyjskie. Były hodowane przez arystokratów z Indii i Iranu, jako znak dostatku i luksusu. Są zwierzętami stadnymi i powinny być hodowane minimum w parach, aby zapewnić im komfort psychiczny. Pawie muszą mieć odpowiednie warunki bytowe. W pomieszczeniach należy zapewnić im odpowiednią wentylację oraz temperaturę nieprzekraczającą 20-22°C. Ważna jest również wilgotność powietrza na poziomie 60%. Ich dieta musi być zróżnicowana. Trzeba zadbać, by w menu tych kolorowych ptaków pojawiały się różne warzywa i owoce. Pawie jedzą również ziarna, dlatego warto uzupełnić ich dietę o mieszanki zbożowo-owocowo-warzywne.

Żeby czerpać zyski z chowu kur ozdobnych, najlepiej sprzedawać pisklęta lub jaja lęgowe.

W związku z tym oprócz kur potrzebny jest również kogut. W takiej hodowli ważne jest zapewnienie odpowiednich warunków wykluwającym się pisklętom, dlatego warto zainwestować w inkubatory.

Czy hodowla kur ozdobnych jest opłacalna? Należy najpierw opracować prosty biznesplan zysków i strat na własne potrzeby. Trzeba w nim uwzględnić koszty związane z założeniem i utrzymaniem stada oraz przychody ze sprzedaży. Można przyjąć, że kura znosi jedno jajko dziennie. Jego cena lub cena pisklęcia uzależniona będzie od rasy kury i tutaj dużą rolę odgrywać będzie popularność danej rasy. Zaleca się gospodarstwu agroturystycznym lub takim, które często odwiedzają wycieczki szkolne inwestycję właśnie w drób ozdobny. Z pewnością będą dużą, niespotykaną często atrakcją i zachętą dla turystów do odwiedzenia danego gospodarstwa.

Donata Lewandowska
PZDR nr 6

Fot. Donata Lewandowska

Choroby bydła opasowego

Zachowanie zdrowotności stada wpływa na komfort życia zwierząt. Zwiększa codzienne przyrosty oraz poprawia jakość produkowanego mięsa. Jeśli chodzi o kwestie ekonomiczne, dzięki dbałości o zdrowie zwierząt, rolnik nie ponosi dodatkowych kosztów na leczenie oraz usługi weterynaryjne.

Zdrowe zwierzę nie jest głodne, jest wolne od strachu i stresu. Jego termoregulacja nie jest zaburzona. Jeśli w stadzie nie występują choroby czy obrażenia, zwierzęta swobodnie wykazują normalne zachowania wzorcowe. Kluczowym elementem hodowli jest znajomość podstawowych objawów chorób oraz czas ich rozpoznania. Niestandardowe zachowania zwierząt oraz podwyższona temperatura mogą świadczyć o zaburzeniu homeostazy zwierzęcia. Złe żywienie oraz nieodpowiednie utrzymanie powodują objawy chorobowe. Każda grupa zwierząt zmagają się ze specyficznymi chorobami występującymi w danym gatunku. Jeśli chodzi o bydło opasowe rolnik na wpływ na wybór ras, gatunków utrzymywanych w gospodarstwie.

Bardzo ważną jest lustracja stada i szybkie rozpoznanie objawów chorobowych. Najpowszechniejsze widoczne objawy to problemy z poruszaniem się, np. zwierzę kuleje, potyka się, chwieje. Takie przypadki mogą świadczyć o urazach kończyn. Występują również problemy neurologiczne: zwierzę ma problem z poruszaniem się, jest słabe oraz leży. Dlatego trzeba jak najszybciej wezwać lekarza weterynarii. Odpowiedzialne za taki stan mogą być niedobory żywieniowe, rośliny trujące w zielonkach i sianie lub wypas na terenach

o dużej zawartości arsenu bądź ołowiu. Występujące zmiany skórne to wypryski, narośla. Świadczą one o zakażeniu i uszkodzeniu tkanek, tworząc stan zapalny. Przyczyną mogą być zakażenia bakteryjne, wirusowe bądź grzybicze. Innym widocznym objawem są problemy z oczami, do których zaliczyć można: zaczerwienienia, pocieranie pyskiem o ogrodzenie, oczy wydają się mętne, w spojówkach widoczna jest wydzielina. Natomiast podczas transportu i po stresie pojawiają się problemy z oddychaniem. Nieprawidłowe żywienie, pasożyty powodują utratę wagi i nierównomierne przyrosty. W każdym przypadku trzeba niezwłocznie wezwać lekarza weterynarii oraz podjąć odpowiednie leczenie.

Urazowe zapalenie czepca i otrzewnej

Główną przyczyną jest uszkodzenie przez np. ostre gwoździe, kawałki drutu, drzazgi ściany czepca. Podstawowymi objawami są brak apetytu, trudności w poruszaniu się, pokładanie się, postękiwanie i ból związany z ruchem przedżołądków oraz przy dotyku w okolicach czepca. Rzadziej występuje drżenie mięśni w okolicach łokcia i ramienia. Wzrasta temperatura ciała oraz częstotliwość oddechów. Jeśli nie dojdzie do uszkodzenia otrzewnej, worka osierdziowego lub

innych sąsiadujących narządów, to objawy powinny ustąpić w ciągu trzech dni. W zależności od przebiegu schorzenia, stwierdzić można zapalenie w ścianie czepca i wokół tkwiącego w nim ciała obcego. Zwierzę wykazuje zmiany charakterystyczne dla przewlekłej niewydolności krążenia. Leczenie rozpoczyna się od antybiotykoterapii w celu zmniejszenia stanu zapalnego oraz poprzez umieszczenie magnezu w czepcu. Jeśli wymieniona wyżej metoda nie przyniesie efektów, to zaleca się usunięcie ciała obcego metodą chirurgiczną. Zapobieganie urazom poprzez unikanie wypasania na zaśmieconych pastwiskach, stosowanie magnesów w mieszalnikach pasz oraz poprzez obserwacje podawanej paszy.

Wzdęcie żwacza

Głównym objawem jest nadmierna wypukłość i wypełnienie po lewej stronie brzucha. Wcześniejszym symptomem świadczącym o zbliżającej się dolegliwości jest brak apetytu. Zwierzę szeroko rozstawia nogi i postępuje. Do leczenia trzeba przystąpić natychmiast, ponieważ wzrasta ciśnienie w żwaczu, uciskając pozostałe narządy. Trzeba koniecznie wezwać lekarza weterynarii. Należy ustawić zwierzę przodem wyżej, masować powłoki brzuszne oraz stosować zimne okłady na lewym boku. Jeśli doszło do wzdęcia wielkopowierzchniowego, należy zastosować do usunięcia gazu sondę drucianą lub elastyczną. Gdy wzdęcie jest dużej wielkości, narasta, należy dokonać przebicia żwacza trokarem (narzędzie ze stali nierdzewnej zakończone ostrzem, dostosowane do wprowadzania do tkanek ciała) bądź grubą igłą. Miejsce przebicia należy wyznaczyć z lewej strony w słabiźnie, gdzie ściany powłoki są bardziej zaokrąglone. Należy pamiętać o powolnym upuszczaniu gazów oraz odkażeniu powstałej rany i skóry. Po udanym zabiegu powinno się doustnie wprowadzić do żwacza środki przeciwfermentujące np. wodę wapienną w ilości zaleconej przez producenta bądź weterynarza. Jeżeli wspomniane wcześniej sposoby okażą się nieskuteczne, konieczne jest przeprowadzenie rumenotomii – zabiegu chirurgicznego stosowanego u bydła w celu ręcznego usunięcia treści żwacza. W przypadku niedrożności przełyku należy bezwzględnie usunąć zalegającą przeszkodę, najczęściej przy użyciu sondy. Najważniejsza jednak jest profilaktyka, czyli zapobieganie wzdęciom poprzez unikanie pastwisk i nieświeżych kiszzonek, a także stała obserwacja stada i wczesna interwencja po zaobserwowaniu pierwszych objawów chorobowych.

Ochwat

Schorzenie zwiastujące choroby racic u bydła. Objawami choroby są: podwyższona temperatura ciała, opuchlizna racic, przewlekły ból. Racice przebarwiają się na kolor żółty, a po ich zestruganiu na podszwie widoczne są czerwone przebarwienia, oddzielona jest linia biała i podszwa ulega podwojeniu. Ochwat występuje w trzech formach: podostrej, ostrej i przewlekłej. Objawia się równocześnie na tylnych lub przednich racicach, rzadko na wszystkich kończynach. W zakres leczenia zaliczamy kontrolę weterynaryjną, regulacje, rehabilitacje racic. Główne przyczyny ochwatu są trudne do ustalenia, ale mogą wynikać z niekorzystnego środowiska utrzymania. Zwierzę ma mało ruchu, źle dobraną ściółkę, niezadbaną powierzchnię bytowania. Niedobory witamin, urazy mechaniczne, zmiany hormonalne. Zapobieganie temu schorzeniu polega na unikaniu pasz wysokobiałkowych, dodatków

zakwaszających i zepsutej kiszonki. Należy również dokonywać regularnej obserwacji i korekcji racic.

Wirusowa biegunka bydła BVD

Wysoce zakaźna choroba wywołwana przez wirusa przenoszonego przez zakażone zwierzęta. Choroba wirusowa występująca w każdym wieku u przeżuwaczy. Objawiająca się utratą apetytu, gorączką, wyciekami z nosa, zaczerwienieniem nosa oraz biegunką. U cieląt dodatkowo występuje brak normalnej koordynacji ruchu, drżenie bądź drgawki. Powoduje ją Pestivirus wirusowej biegunki bydła (BVD), występujący endemicznie w stadach na całym świecie. Leczenie BVD ogranicza się głównie do terapii wspomagającej. Po zidentyfikowaniu obecności tego wirusa, zainfekowane zwierzęta poddaje się więc ubojowi. Zapobieganie: ograniczanie roznoszenia wirusa przez zakażone nim bydło, co osiąga się przez zwiększanie miana przeciwciał. Bydło, które ma przeciwciała w momencie zarażenia się ostrą infekcją BVDV, nie roznosi dużo wirusów. Strategiczne szczepienia i skarmianie wysokiej jakości siarą też mogą zmniejszać odsetek bydła podatnego na BVD. Zaleca się też prowadzić program kontroli BVD w gospodarstwie, co ma na celu zapobieganie infekcjom płodowym, eliminowanie strat reprodukcyjnych i zmniejszanie strat spowodowanych przejściowymi infekcjami.

Choroba układu oddechowego bydła (BRD)

Znana także jako zapalenie płuc u bydła. To złożona wieloczynnikowa choroba powodująca stan zapalny i uszkodzenie tkanek płuc oraz dróg oddechowych. Mająca negatywny wpływ na wzrost i wydajność zarówno bydła mięsnego, jak i mlecznego. Objawy to kaszel, łzawienie, wysięk z nosa, trudności w oddychaniu, brak apetytu, gorączka oraz ciężki oddech. Przyczynami mogą być niedostateczna izolacja chorych, przeciągi, niedostateczna izolacja, różnice temperatur, zbyt duża liczba osobników w stadzie. Najlepszą metodą walki z BRD jest profilaktyka. Już u najmłodszych cieląt wprowadzić należy szczepienia donosowe chroniące przed głównymi patogenami wywołującymi chorobę – BRSV, PI3, IBR. Takie szczepienie daje wczesną odporność trwającą 12 tygodni, po tym czasie kontynuację odporności zapewni szczepienie domięśniowe. Aby zapobiec zapaleniu płuc u bydła, należy zmniejszyć liczbę infekcji, na które są narażone zwierzęta i zwiększyć ich odporność. Do praktyk zapobiegawczych zaliczyć można unikanie nadmiernej obsady lub mieszania bydła w różnych grupach wiekowych, po zakupie nowych zwierząt izolacja ich od reszty stada na kilka tygodni do uzyskania pewności, czy nie są zainfekowane.

Dobry hodowca zna swoje bydło i może natychmiast dostrzec zmiany w zachowaniu lub wyglądzie. Bydło jest zwykle konsekwentne w swoim zachowaniu, a każda zauważalna zmiana może wynikać z choroby lub czegoś niepożądanego w środowisku. Szybkie zbadanie i rozwiązanie problemu może zapewnić zdrowie stada przez długi czas.

Sylwia Gęsicka
PZDR nr 5

Fot. Sylwia Gęsicka

Czym może być spowodowany wzrost ilości komórek somatycznych w mleku? Dobre praktyki w hodowli bydła mlecznego

Głównym źródłem wzrostu ilości komórek somatycznych w mleku jest tkanka gruczołowa wymienia, która przez cały okres laktacji ulega zluszczeniu. Do wzrostu ilości komórek somatycznych również przyczynia się część układu immunologicznego. Między innymi chodzi tutaj o białe ciała, których zawartość bardzo silnie wzrasta w momencie wystąpienia infekcji oraz zapalenia wymienia.

W mleku pochodzącym ze zdrowego, niezaatakowanego infekcją wymienia, znajduje się około 50-200 tysięcy komórek somatycznych w 1 ml mleka. Poziom maksymalny, jakim jest 200 tysięcy komórek w mililitrze mleka oznacza możliwość rozwijania się infekcji. Jest to granica między zdrowiem a chorobą. Przekroczony maksymalny próg ilości komórek somatycznych w 1 mililitrze mleka, sugeruje początek procesu zapalnego gruczołu mlecznego. Podczas wystąpienia ostrego zapalenia ilość komórek somatycznych w mililitrze mleka wynosi od kilku do kilkudziesięciu milionów. Górny pułap ilości komórek somatycznych określony jest na 400 tysięcy w 1 mililitrze mleka.

Wzrost ilości komórek somatycznych w mleku głównie uzależniony jest od stanu zdrowia wymienia. Na taki stan wpływ mają również czynniki, takie jak: uwarunkowania genetyczne, wiek, niektóre błędy popełniane w żywieniu zwierząt, stadium laktacji, brak bądź też niewłaściwe dokonywanie udoju. Nie możemy również zapominać, że na każdego rodzaju choroby, między innymi zapalenia wymienia ma wpływ nieprzestrzeganie porządku na legowiskach (rozprzestrzenianie się bakterii i innych zarazków negatywnie wpływających na zdrowie).

Ilość komórek somatycznych (LKS) a mastitis

Mastitis, czyli potocznie znane zapalenie gruczołu mlecznego, jest jedną z głównych przyczyn nieodpowiednich stanów zdrowotnych bydła mlecznego, co bezpośrednio wiąże się ze zwiększoną ilością komórek somatycznych w mleku.

Wystąpienie mastitis powoduje zmiany składu mleka, obniżenie jakości cytologicznej (LKS – wzrost ilości komórek somatycznych).

Mastitis jest chorobą wywołaną przez różnego rodzaju bakterie, wirusy i grzyby. Dlatego też należy zachować wszelkiego rodzaju środki ostrożności. Należy zadbać o higienę doju oraz porządek na legowiskach.

Sprawcą choroby są bakterie z grupy gronkowców, pałeczkowców i *Escherichia Coli*, które zasiedlają wymię i namnażają się.

Żywienie krów mlecznych a zwiększenie ilości komórek somatycznych

Podczas chowu i hodowli bydła mlecznego bardzo ważną rzeczą jest zbilansowanie dawki żywieniowej. Prawidłowe żywienie i dobra kondycja zwierząt przyczynia się również do zdrowia gruczołu mlecznego, zwiększa to również odporność na wszelkiego rodzaju infekcje.

Źle zbilansowana dawka żywieniowa między innymi niedobór energii i duża ilość białka są również przyczyną zwiększenia ilości komórek somatycznych w mleku.

Okres krytyczny dla zdrowia wymion to okres okołowycieleniowy. Dlatego też powinno się w nim szczególnie zadbać o optymalne zaopatrzenie krów we wszystkie składniki pokarmowe. Ważne są tu związki mineralne i witaminy, które wzmacniają system odpornościowy krów.

Ilość komórek somatycznych a wiek krów

Różne badania dowiodły, że wraz z wiekiem u krów wzrasta ilość komórek somatycznych. W mleku zdrowej krowy ilość komórek somatycznych nie powinna przekraczać 35 tys./ml, w drugiej laktacji 50 tys./ml, w trzeciej 60 tys./ml, a w czwartej 85 tys./ml. Według niektórych badań średni wzrost LKS wynosi nawet 100 tys./ml mleka na laktację, choć nie jest to reguła i nie dotyczy wszystkich zwierząt. Czynniki, które decydują o wielkości tego wzrostu są przebyte w trakcie życia infekcje oraz urazy wymienia.

Nieprawidłowy dój bądź też nieprawidłowa higiena doju a ilość komórek somatycznych

Do najczęstszych błędów podczas doju zaliczamy:

- nieprzestrzeganie kolejności dojenia krów (dojenie na przemian krów zdrowych z chorymi),

- rezygnację z przedzajania,
- niedokładne czyszczenie strzyków przed dojem,
- zaniechanie dezynfekcji poudojowej strzyków,
- nieprawidłowe przygotowanie obsługi (brak odzieży ochronnej oraz rękawiczek jednorazowych),
- uszkodzona bądź zanieczyszczona aparatura udojowa (w tym zużyte gumy strzykowe).

Pomimo, że liczba komórek somatycznych w mleku rośnie na skutek działania wielu czynników, to rolnicy mają możliwość wpływania na jakość cytologiczną mleka. Można to czynić poprzez podejmowane decyzji zapewniających zwierzętom optymalne warunki środowiskowe i właściwy udój.

Elżbieta Walczak
PZDR nr 3

Fot. Jacek Strykowski

Źródła:

<http://www.mchirz.pl/publikacje/art/czynniki-wplywajace-na-liczbe-komerek-somatycznych-w-mleku/387>

<https://www.agrolok.pl/artykuly/przyczyny-podwyzszonej-somatyki-jak-obnizyc-liczbe-komerek-somatycznych-u-krow.htm>

UWAGA!

Przypominamy o zapoznaniu się z Ustawą o ochronie zwierząt znowelizowaną w dniu 1 stycznia 2012 roku. W szczególności, w okresie zimowym należy zadbać o wiejskie zwierzęta: koty, psy, a także zwierzęta hodowlane.

Obowiązki utrzymującego zwierzę domowe

Art. 9.1. Kto utrzymuje zwierzę domowe, ma obowiązek zapewnić mu pomieszczenie chroniące je przed zimą, upałami i opadami atmosferycznymi, z dostępem do światła dziennego, umożliwiające swobodną zmianę pozycji ciała, odpowiednią karmę i stały dostęp do wody.

Art. 9.2. Zabrania się trzymania zwierząt domowych na uwięzi w sposób stały dłużej niż 12 godzin w ciągu doby lub powodujący u nich uszkodzenie ciała lub cierpienie oraz niezapewniający możliwości niezbędnego ruchu. Długość uwięzi nie może być krótsza niż 3 m.

Obszary Natura 2000 – specjalne obszary ochrony siedlisk

Europejska Sieć Ekologiczna Natura 2000 to system obszarów stanowiących spójną funkcjonalnie sieć umożliwiającą realizację polityki ochrony zasobów przyrodniczych na obszarze Unii Europejskiej. Celem sieci jest zachowanie określonych typów siedlisk przyrodniczych oraz gatunków roślin i zwierząt, które uważa się za cenne dla zachowania dziedzictwa przyrodniczego Europy i zagrożone wyginięciem. Zadaniem sieci jest wyznaczenie takich obszarów i objęcie ich ochroną.

Natura 2000 składają się z obszarów specjalnej ochrony ptaków OSO oraz specjalnych obszarów ochrony siedlisk SOO. Regulowana jest:

Dyrektywą 79/409/EWG Rady z dnia 2 kwietnia 1979r. o ochronie dziko żyjących ptaków, która zastąpiona została nową Dyrektywą 2009/147/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 30 listopada 2009r. w sprawie ochrony dzikiego ptactwa tzw. dyrektywa ptasia.

Dyrektywą 92/43/EWG Rady z dnia 21 maja 1992r. w sprawie ochrony siedlisk przyrodniczych oraz dzikiej fauny i flory tzw. dyrektywa siedliskowa.

W myśl ww. dyrektyw każdy kraj członkowski Unii Europejskiej ma obowiązek zapewnić siedliskom przyrodniczym i gatunkom roślin i zwierząt, o których mowa w tych dyrektywach, warunki sprzyjające ochronie lub zadbać o odtworzenie ich odpowiedniego stanu. Można dokonać tego m.in.

poprzez wyznaczenie obszarów specjalnej ochrony ptaków (OSO) oraz specjalnych obszarów ochrony siedlisk (SOO).

Obszary „siedliskowe” nie mogą się pokrywać z innymi obszarami „siedliskowymi”, mogą natomiast ze sobą sąsiadować. Podobnie obszary „ptasie” nie mogą pokrywać się z innymi obszarami „ptasimi”, ale mogą z nimi graniczyć. Dozwolone jest jednak pełne lub częściowe pokrywanie się obszarów „ptasich” z obszarami „siedliskowymi”. W przyrodzie bowiem na tych samych terenach występują często jednocześnie wymagające ochrony gatunki ptaków, zagrożone lub rzadkie gatunki innych zwierząt lub roślin czy zagrożone siedliska przyrodnicze.

Obszarom Natura 2000 nadaje się nazwy własne, najczęściej korzystając z lokalnych nazw geograficznych lub nazw przedmiotów ochrony. Dodatkowo przypisywane są kody literowo-liczbowe (3 litery i 6 cyfr), które wskazują:

- kraj (w przypadku Polski jest to PL),
- rodzaj obszaru (obszary „ptasie” są oznaczone literą B, od ang. *bird* – ptak, a obszary „siedliskowe” literą H, od angielskiej nazwy siedliska – *habitat*), obszary „ptasie” i „siedliskowe” często zachodzą więc na siebie, a nieraz nawet zupełnie się pokrywają i wtedy zamiast liter B i H stosuje się literę C (od ang. *common* – wspólny),

Specjalne obszary ochrony siedlisk w Wielkopolsce

Obszary Natura 2000 w województwie wielkopolskim, są zróżnicowane zarówno pod względem zajmowanej powierzchni, jak liczebności i różnorodności form podlegających ochronie. Najwięcej przedmiotów ochrony oznaczono

- region w obrębie kraju (2 lub 3 pierwsze cyfry, w Polsce 2, oznaczające województwo) oraz kolejne miejsce na liście obszarów danego rodzaju w regionie (3 ostatnie cyfry).

Przykładowe oznaczenia: Jezioro Brenno PLH300018, Nadnoteckie Łęgi PLB300003, Puszcza Kampinoska PLC140001, Zbiornik Wonieść PLB300005.

Obszary specjalnej ochrony siedlisk wyznacza się na podstawie wcześniej wspomnianej dyrektywy siedliskowej. Obszar taki może zostać SOO, gdy w jego obrębie występują, wymienione w załączniku I i II dyrektywy siedliskowej, siedliska przyrodnicze lub gatunki zwierząt i roślin. Ponadto, na podstawie określonych kryteriów, oceniana jest wartość terenu dla ochrony poszczególnych typów siedlisk przyrodniczych lub gatunków flory i fauny. Stwierdzenie występowania gatunków lub siedlisk spełniających określone kryteria może oznaczać konieczność zgłoszenia obszaru jako Natura 2000.

Szczegółowe kryteria wyboru terenów kwalifikujących się do wyznaczenia jako obszary specjalnej ochrony ptaków i specjalne obszary ochrony siedlisk wskazane są w rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 13 kwietnia 2010 r. w sprawie siedlisk przyrodniczych oraz gatunków będących przedmiotem zainteresowania Wspólnoty, a także kryteriów wyboru obszarów kwalifikujących się do uznania lub wyznaczenia jako obszary Natura 2000. Obszary wyznaczone jako specjalne obszary ochrony siedlisk otrzymują kod PLH.

w obszarze Uroczyska Puszczy Drawskiej PLH320046. Występują tam 42 przedmioty ochrony, zarówno siedliska przyrodnicze wodne i lądowe, ssaki, płazy, ryby, bezkręgowce, a także 3 gatunki roślin. Ostoja leży na terenie Drawieńskiego Parku Narodowego obejmuje 5 rezerwatów oraz 3 obszary chronionego krajobrazu. Powierzchnia Uroczyska Puszczy Drawskiej wynosi 65.816 ha. Ostoja nad Baryczą PLH020041 jest jedną z większych ostoi. Jej powierzchnia to 82026, 4 ha. Ostoja obejmuje bagniste obniżenie doliny Baryczy i jej dopływów. Obejmuje swym zakresem łąki zalewowe, stawy rybne, pola uprawne i lasy, a o jej specyfice decyduje bogata sieć hydrograficzna z licznymi kanałami, strumieniami, rowami, stawami i mokradłami. Dolina Noteci PLH300004 zajmuje powierzchnię 50532 ha. Ostoja obejmuje liczne torfowiska niskie, z fragmentami zalewowych łąk i trzcinowisk oraz z enklawami zadrzewień intensywnie użytkowanych łąk. Teren Doliny Noteci poprzecinany jest kanałami i rowami. Ostoja w większości leży na terenie Obszaru Chronionego Krajobrazu Dolina Noteci. Ponadto na jej terenie znajdują się 4 rezerваты przyrody.

Poza tak bogatymi obszarami ochrony występują obszary z 1-2 przedmiotami ochrony lub takie, których powierzchnia jest niewielka. Przykładem takiego obszaru mogą być Glińki w Lenartowicach PLH300048, które są nieczynnym wyrobiskiem po kopalni gliny. Chronią populację kumaka

nizinnego oraz kilku gatunków ważek. Sieraków PLH300013, gdzie ostoja obejmuje budynek, w którym znajduje się kolonia rozrodcza nocka dużego. Jej powierzchnia to 1,04 ha. Kopanki PLH300008 to z kolei ostoja o powierzchni 0,53 ha. Ostoja obejmuje ponadstuletni budynek Szkoły Podstawowej w Kopankach koło Opalenicy, na strychu którego znajduje się kolonia rozrodcza nocka dużego – jednego z największych krajowych gatunków nietoperzy.

Czy wiesz, że:

Obecnie w Polsce wyznaczonych jest 999 obszarów Natura 2000, które łącznie zajmują powierzchnię prawie 70 tys.

Plan zadań ochronnych dla obszarów Natura 2000 powstaje w ciągu 6 lat od ustanowienia obszaru specjalnej ochrony ptaków lub zatwierdzenia przez Komisję Europejską obszaru mającego znaczenie dla Wspólnoty. Projekt planu sporządza sprawujący nadzór nad obszarem. Najczęściej jest to regionalny dyrektor ochrony środowiska albo dyrektor parku narodowego. Plan ustala się na 10 lat w formie zarządzenia.

Plany ochrony sporządza się dla parków narodowych, rezerwatów przyrody i parków krajobrazowych. Dla obszaru Natura 2000 podstawowym dokumentem jest plan zadań ochronnych, a plan ochrony sporządza się dla obszaru lub

km², a więc prawie 20% powierzchni kraju. Wśród tych obszarów 864 to obszary siedliskowe (SOO) oraz 145 to obszary ptasie (OSO) – w tym jest 10 wspólnych obszarów o podwójnym statusie.

Zgodnie z normą GAEC 9 „Zakaz przekształcania lub zaorywania TUZ wyznaczonych jako cenne na obszarach Natura 2000” rolnicy nie mogą przekształcać i zaorywać cennych trwałych użytków zielonych na obszarach Natura 2000. Cenne TUZ wyznaczone są na podstawie planów zadań ochronnych oraz planów ochrony dla poszczególnych obszarów Natura 2000.

Rolnicy posiadający trwałe użytki zielone na obszarze Natura 2000 mogą skorzystać z interwencji w ramach Programu rolno-środowiskowo-klimatycznego w ramach Planu Strategicznego dla Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2023-2027 tj.:

- Ochrona cennych siedlisk i zagrożonych gatunków na obszarach Natura 2000,
- Ekstensywne użytkowanie łąk i pastwisk na obszarach Natura 2000.

jego części tylko w razie potrzeby uszczegółowienia planowania. Plan ochrony sporządza się na 20 lat.

Magdalena Stachowiak
Dział Ekologii i Ochrony Środowiska

Fot. Magdalena Stachowiak

Źródła:

Rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 13 kwietnia 2010 r. w sprawie siedlisk przyrodniczych oraz gatunków będących przedmiotem zainteresowania Wspólnoty, a także kryteriów wyboru obszarów kwalifikujących się do uznania lub wyznaczenia jako obszary Natura 2000.

Plan Strategiczny dla Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2023-2027
<https://www.gov.pl/web/rdos-poznan/o-sieci>
<https://www.gov.pl/web/gdos/plany-zadan-ochronnych>
<https://www.gov.pl/web/gdos/plany-ochrony>
<https://www.gov.pl/web/gdos/999-obszarow-natura-2000-w-polsce-kiedy-obszar-tysieczny>
<https://regionwielkopolska.pl/przyroda-i-jej-ochrona/ochrona-przyrody/natura-2000/>
http://natura2000.org.pl/e-szkolenia/e2-siec-obszarow-natura-2000-w-polsce-2/_rodzaje_obszarow_natura_2000_i_podstawy_ich_wyznaczenia_/

Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich: Europa inwestująca w obszary wiejskie.
Operacja współfinansowana przez Unię Europejską ze środków Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich (EFRROW) w ramach poddziałania 1.2. „Wsparcie dla projektów demonstracyjnych i działań informacyjnych”, w ramach działania „Transfer wiedzy i działalność informacyjna” objętego Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014 - 2020.
Instytucja Zarządzająca PROW 2014-2020 – Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi.

Realizacja operacji pn.: **Demonstracje z zakresu nowoczesnych technologii chowu i hodowli bydła ras mięsnych**

Operacja realizowana w ramach Konsorcjum, którego liderem jest Centrum Doradztwa Rolniczego w Brwinowie Wielkopolski Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Poznaniu przystąpił do realizacji operacji pn.: Demonstracje z zakresu nowoczesnych technologii chowu i hodowli bydła ras mięsnych

W dniu **16 marca 2023 r.** Centrum Doradztwa Rolniczego w Brwinowie zawarło umowę z Agencją Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa na realizację operacji w ramach poddziałania „Wsparcie dla projektów demonstracyjnych i działań informacyjnych” pn. „**Demonstracje z zakresu nowoczesnych technologii chowu i hodowli bydła ras mięsnych**”

Operacja będzie realizowana w ramach konsorcjum, którego liderem jest Centrum Doradztwa Rolniczego w Brwinowie wraz z Instytutem Zootechniki w Balicach, Szkołą Główną Gospodarstwa Wiejskiego w Warszawie oraz 16 ośrodkami doradztwa rolniczego. Operacja jest współfinansowana przez Unię Europejską ze środków Europejskiego Funduszu Rolnego na Rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich (EFRROW).

Operacja ma na celu promowanie i upowszechnianie wśród rolników dobrych praktyk i innowacji w zakresie chowu i hodowli bydła ras mięsnych.

Operacja polega na:

1. Założeniu obiektów demonstracyjnych w gospodarstwach prowadzących chów i hodowlę bydła ras mięsnych pozostających pod kontrolą użytkowości mięsnej i prowadzenia w tych obiektach działalności zgodnie z instrukcją.
2. Przeprowadzeniu demonstracji w obiektach demonstracyjnych.
3. Organizacji konferencji.

W każdym województwie zostanie założony co najmniej 1 obiekt demonstracyjny. Na terenie całego kraju powstanie 41 obiektów demonstracyjnych. Każda demonstracja uwzględni odpowiedni dobór ras, zasady żywienia i utrzymania zwierząt, zabiegi pielęgnacyjne, wymogi dotyczące dobrostanu, zasady bioasekuracji gospodarstw i zapobiegania chorobom zakaźnym zwierząt, elementy rolnictwa precyzyjnego oraz zarządzania stadem i gospodarstwem.

Uczestnikami demonstracji będą rolnicy, domownicy rolników, małżonkowie rolników, osoby zatrudnione w rolnictwie, właściciele lasów, wnioskodawcy operacji typu „Premie dla młodych rolników”, w ramach poddziałania „Pomoc w rozpoczęciu działalności gospodarczej na rzecz młodych rolników”.

Obszar objęty operacją ma zasięg ogólnopolski.

Liczba uczestników demonstracji wynosi 2825 osób.

Realizacja operacji potrwa do końca czerwca 2025 roku.

Folklor taneczny

Wielkopolska to jeden z najstarszych regionów Polski, w którym folklor i kultura ludowa stanowią cenne dziedzictwo kulturowe, zróżnicowane subregionalnie. O bogactwie kulturowym wielkopolskiej wsi świadczy fakt wpisania na „Krajową listę niematerialnego dziedzictwa kulturowego” wielu zwyczajów, chociażby tradycji dudziarskich, umiejętności budowy i gry na koźle, tradycji weselnych z Szamotuł i okolic, oraz tradycji kulturowych Bambrów Poznańskich.

Kultura ludowa Wielkopolski to m.in. tańce i stroje ludowe oraz śpiewy regionalne, które są bardzo pielęgnowane przez zespoły folklorystyczne, a także lokalna gwara, zwyczaje czy tradycyjne potrawy. W porównaniu z innymi regionami kraju tańce wielkopolskiej wsi, podobnie jak i muzyka, wyróżniają się dostojnością i powagą. Cechowała je od zawsze duża różnorodność form oraz duże zróżnicowanie w regionie. Można jednak wyróżnić kilka grup tańców o wspólnych cechach, występujących na obszarze całej Wielkopolski.

Takimi typowymi tańcami wielkopolskimi są wiwaty, przodki i chodzone, oparte na różnych krokach oraz tańce obrzędowe i zabawy taneczne, z charakterystycznymi rekwizytami, jak baty, czy chusteczki. Oglądamy je podczas koncertów, przeglądów zespołów ludowych i folklorystycznych.

Zespoły ludowe funkcjonują przy szkołach, domach kultury lub są samodzielnymi organizacjami kulturalnymi. Te najbardziej znane to chociażby zespół z powiatu gostyńskiego

czy Zespół Regionalny „Wesele Przyprostyńskie” z powiatu zbąszyńskiego.

W samym Poznaniu działa kilka zespołów ludowych: Zespół Folklorystyczny „Wielkopole” Zespół Tańca Ludowego „Cybinka-Grodzisk”, Zespół „Łany” przy Uniwersytecie Przyrodniczym i „Poligrodzianie” przy Politechnice Poznańskiej oraz Zespół Pieśni i Tańca „Wielkopolska”.

Najbardziej wielkopolski taniec ludowy to Wiwaty. Tym tańcem rozpoczynano wesela, uroczystości i zabawy. Ich nazwy nawiązują do początkowych słów pieśni, sytuacji lub miejscowości, np. „Wiwat bratu mymu”, wiwat weselny, czy wiwat od Śmigła. Tańczono je parami, pojedynczo lub w grupie. Różne regiony Wielkopolski miały też zróżnicowane kroki taneczne. Na południu Wielkopolski tempo wykonywania wiwatów było szybsze, natomiast na pozostałych terenach Wielkopolski, grane i tańczone były w tempie nieco wolniejszym i bardziej zróżnicowanym.

„Biskupianie” z Domachowa, Zespół Pieśni i Tańca „Żeńcy Wielkopolscy” z Nietążkowa, z okolic Kościana prezentujący folklor różnych regionów Wielkopolski. Jest Zespół Regionalny im. Anny Markiewicz z Bukowca Górnego, z powiatu leszczyńskiego, prezentujący folklor swojej wsi i okolic. Zaś Zespół Folklorystyczny „Szamotuły” słynie z pokazów, których głównym punktem jest wesele szamotulskie. Jest Zespół Pieśni i Tańca „Wiwaty”, pielęgnowający tradycje Pobiedzisk

Wiwat był tańcem, który rozpoczynał cykl tańców charakterystycznych dla danego regionu, np. na Biskupiznie pierwszy był tańczony wiwat, potem przodek, dalej taniec zwany równy, i inne.

Przodek wchodzi w skład grupy podstawowych tańców wielkopolskich, obok wiwata i równego

To znany, dość powolny, uroczysty taniec z przyśpiewkami, był tańczony często na weselach i zabawach. Najstarsze

wzmianki o tym tańcu znajdujemy w monografii Kolberga, gdzie autor podaje, cyt.: „Przodek nie był dawniej nigdy osobnym tańcem o określonej formie muzycznej, a jedynie przodkowaniem w tańcu pary płacącej graczom za taniec”.

Nazwa pochodzi od słowa przodkować, czyli przewodzić, być na czele. Para zamawiająca taniec przoduje w tańcu i pokazuje reszcie tancerzy, jak tańczyć. Przed tańcem następuje zwyczajowa zapłata kapeli, aby grali właściwą melodię, często zaintonowaną z odpowiednim tekstem przez prowadzącego przodek.

Tanec równy, to swoista forma oberka, to polski taniec ludowy z regionu Biskupizny w Wielkopolsce, tańczony parami, chodzony naprzód, wirowy z zaznaczonymi przytupa-

W Wielkopolsce chodzonego prezentowano często w dwóch częściach jako chodzonego po obwodzie koła z oprowadzaniem tancerki przez tancerza dookoła własnej osi oraz tańczonego jako wolny lub równy z obrotami pary po kole.

Wiatraki, gwarowo nazywane też wiatroki, występowały jako tańce samodzielne towarzyskie, zespołowe i figurowe w zachodniej Wielkopolsce w rejonie Zbąszynia, Nowego Tomysła i Dąbrówki Wielkopolskiej. Tancerze poruszają się w parach, biegając lub obracając się po obwodzie koła. Inną formą wiatraków jest taniec wykonywany w parze, w miejscu są szybkie obroty pary dookoła własnej osi. W rejonie Szamotuł czy Kościana wiatraki stanowią przyspieszone zakończenie jakiegoś tańca np. wiwatów, z kilkoma obrotami w parze.

mi. Pary posuwają się w prawo dookoła sali. W pewnym momencie muzykanci przerywają granie na znak partnera i zaczyna on śpiewać piosenkę. Tańczący stają i włączają się do śpiewu. Po chwili tańczą w lewym kierunku.

Tę grupę tańców w Wielkopolsce nazywano różnie: okrągły, równy, do koła, prędkie czy gładki. Wszystkie one miały formę regionalnych oberków, ale tej nazwy w Wielkopolsce nie używano.

Najciekawsze wykonania tańców oberkowych wykształciły się na Biskupiznie, w Szamotulskim, w okolicach Bukówca Górnego czy Ziemi Zbąszyńskiej, a także w okolicach Środy i Kościana.

Tańce chodzone w Wielkopolsce na ogół były tańczone wolniej, ze śpiewem, w trakcie obrzędu weselnego. Chodzonym wprowadzano młodych po ślubie do domu parami w uroczystym korowodzie. Również w rytmie chodzonego wyprowadzano gości opuszczających dom weselny. Zaś przy oczepinach panny młodej chodzony nosił nazwę świeczkowy (w Przyprostyni k. Zbąszynia czy w Biernatkach k. Śremu – tańczony w czasie oczepin przez kobiety).

Przybyszami nazywano tańce naniesione, które trafiły do Wielkopolski z innych krajów Europy Zachodniej, jak Niemcy, Holandia, Austria, Szkocja czy Szwecja. W tej grupie tańców były walcerki, tyrolinki, szocze czy lendry. Tańczono je na różne sposoby w zależności od regionu Wielkopolski i różnie nazywano. Tańce te swoją popularność zyskały na różnego rodzaju zabawach tanecznych.

Wielkopolski Ośrodek Doradztwa Rolniczego z dużą troską i dbałością podchodzi o zachowanie tradycji i pielęgnowanie dziedzictwa kulturowego naszego regionu. Zespoły ludowe i folklor taneczny jest niezwykle ceniony i nieustannie kultywowany podczas większości sztandarowych imprez rolniczych Wielkopolskiego Ośrodka Doradztwa rolniczego w Poznaniu.

Nie inaczej było w tym roku, kiedy podczas IV Krajowych Dni Pola w Sielinku 2023 zespoły ludowe i folklorystyczne prezentowały bardzo bogate programy.

Ewa Tuliszka
PZDR nr 2

Fot. Norbert Kowalski

Aktywne Koło Gospodyń Wiejskich w Blizanówku

Koło Gospodyń Wiejskich Blizanówek działa prężnie od 2016 roku. Obecnie liczy aż 48 aktywnych i pełnych zaangażowania osób, które stanowią serce lokalnej społeczności. Choć najliczniejszą grupę w Kole stanowią panie, w szeregach KGW znajduje się również kilku panów, którzy włączają się w inicjatywy i wspierają wszelkie działania pań.

KGW Blizanówek to niezwykle koło, które burzy stereotypy na temat tradycyjnych kół gospodyń wiejskich. Szeregi Koła zapełniają młode i pełne zaangażowania osoby. Dziewczyny z KGW Blizanówek często powtarzają „Przylączając się do naszej społeczności, nikt nie zazna nudnego trybu życia, ponieważ ciągle się rozwijamy, angażujemy w nowe projekty i organizujemy akcje na rzecz lokalnej społeczności”. Celem działalności Koła jest promowanie kultury regionu oraz promowanie idei nowoczesnej wspólnoty wiejskiej.

Panie z KGW Blizanówek organizują liczne atrakcje i wydarzenia zarówno dla mieszkańców swojej miejscowości, jak i całej gminy. Corocznie organizują festyn na zakończenie lata, który zdobył popularność wśród dzieci i dorosłych. Tradycją stały się także andrzejkowe zabawy oraz obchody Dnia Kobiet, które gromadzą dużą rzeszę ko-

oraz organizacji marszu „Nordic Walking w Babskim Gronie”. Dodatkowo, corocznie aktywnie uczestniczą w sportowych Igrzyskach KGW w Noskowie, integrując się za sprawą sportowej rywalizacji z kobietami z innych KGW.

Panie z KGW Blizanówek lubią brać udział w konkursach, które kierowane są do kół gospodyń. Osiągnięcia takie jak 3 miejsce w konkursie na najładniejsze stoisko czy reprezentowanie gminy Blizanów podczas Świątecznego Spotkania z Tradycją cieszą ogromnie. Nie boją się również wyzwań. W lipcu brały udział w Festiwalu KGW Polska od kuchni w 3 kategoriach: konkurs kulinarny, gdzie zaprezentowały swój pomysł na niedzielny obiad oraz dwóch konkursach „Miss wdzięku” w kategorii 18-45 lat oraz 45+, gdzie zdobyły wyróżnienie. Dodatkowo drugi rok z rzędu brały udział w Bitwie Regionów, gdzie zdobyły wyróżnienie za „kacze udka z modrą kapustą i szagówkami”.

biet z okolicznych miejscowości, jak również opisywane są w mediach. Każdy uczestnik zabaw może liczyć na upominki, konkursy czy udział w loterii fantowej.

Pasja do zdrowego trybu życia znalazła odzwierciedlenie w zaangażowaniu w projekcie „ABC Nordic Walking”

W ciągu roku organizują kilka stałych wydarzeń, takich jak wspólne pieczenie pączków w tłusty czwartek, sprzątanie Blizanówka z okazji Dnia Ziemi, oraz przygotowywanie paczek świątecznych dla seniorów. Niezmiennie dbają także o działania charytatywne, angażując się w zbiórki

plastikowych nakrętek czy pomagając uchodźcom z Ukrainy. Organizują kiermasze i akcje z myślą o potrzebujących, dając wkład we wsparcie lokalnej społeczności.

Ostatnimi czasy panie z KGW Blizanówek rozwijają się również artystycznie. Nagrały swoją pierwszą piosenkę „Niedziela z KGW Blizanówek”, która cieszy się sporą popularnością. Piosenka okazała się strzałem w dziesiątkę, gdyż po dwóch miesiącach od opublikowania jej na YouTube panie zostały zaproszone na pierwszy występ na żywo podczas gminnego Dnia Dziecka organizowanego w Łaszkwowie.

Kobiety z KGW Blizanówek są znane nie tylko lokalnie. W 2020 roku zdobyły tytuł Koła Roku w Polsce

w plebiscycie Polska Press, a w 2021 roku zajęły w tym samym konkursie zaszczytne drugie miejsce.

Aktywnie działające KGW Blizanówek jest pełne planów na przyszłość. Członkinie z ogromnym zaangażowaniem pracują nad kolejnymi wydarzeniami. Wszelkie działania dziewczyn można śledzić na profilu na Facebooku „KGW Blizanówek”, gdzie na bieżąco dzielą się informacjami o wszystkich podejmowanych inicjatywach.

Barbara Janas
PZDR nr 7

Fot. Archiwum KGW w Blizanówku

Gospodarstwo opiekuńcze jako forma rolnictwa społecznego

Popularyzacja tematu gospodarstw opiekuńczych realizowana jest od wielu lat przez różne podmioty pracujące na rzecz rolnictwa i obszarów wiejskich, m.in. doradztwo rolnicze, samorządy, organizacje pozarządowe i inne, które aktywnie zaangażowane są już w ten proces. W ich ocenie gospodarstwa opiekuńcze stanowią rozwiązanie, które dobrze sprawdzi się w warunkach polskich. Dotychczasowe programy pilotażowe, które obejmują usługi opiekuńcze w gospodarstwie rolnym także na to wskazują, ale to nie wystarczy. Niezbędne są do tego regulacje prawne, dotyczące działalności rolniczej i pomocy społecznej, które nie są ze sobą kompatybilne. Konieczne jest również określenie form prawnych i organizacyjnych gospodarstw opiekuńczych, a także innych szczegółowych wymogów dotyczących funkcjonowania takiego gospodarstwa.

Jest to szczególnie ważne ze względu na fakt, że pojawi się wkrótce możliwość finansowania takiej działalności z Planu Strategicznego dla Wspólnej Polityki Rolnej poprzez Lokalne Grupy Działania i realizację interwencji LEADER/Rozwój lokalny Kierowany przez Społeczność (RLKS). Dlatego warto zainteresować się już teraz, kto i na jakich warunkach może z tej pomocy skorzystać.

Opracowaniem modelu (wzorca) gospodarstwa opiekuńczego oraz przygotowaniem systemu jego wdrażania zajmował się projekt „Gospodarstwa opiekuńcze w rozwoju obszarów wiejskich wobec wyzwań demograficznych (GROWiD)” realizowany od 1.01.2019 do 31.12.2021. Liderem projektu GROWiD było Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi, a Partnerami: Uniwersytet Jagielloński w Krakowie, Uniwersytet Rolniczy im. Hugona Kołłątaja w Krakowie, Centrum Doradztwa Rolniczego w Brwinowie O/Kraków. Projekt realizowany był w całej Polsce, obejmował cykl 16 wojewódzkich seminariów ułatwiających transfer wiedzy do praktyki oraz wymianę doświadczeń między rolnikami, samorządami, doradcami i innymi interesariuszami. W efekcie powstały publikacje i referaty naukowe popularyzujące wyniki projektu, a także spoty informacyjne. Szczegółowe informacje oraz publikacje dostępne są na stronie www.growid.pl.

Aktualnie, gospodarstw opiekuńczych rozumianych jako innowacyjny model usług opiekuńczych w gospodarstwie, ze względu na brak regulacji prawnych odnoszących się do tej formy działalności, jeszcze w Polsce nie ma. W niektórych województwach realizowane są natomiast projekty, pilotaże, które pomagają wprowadzić rolników w temat i przygotowują ich do podjęcia tego rodzaju aktywności. W województwie wielkopolskim nie było i nie ma takich przedsięwzięć, co oznacza, że dla naszego województwa jest to bardzo nowatorska forma różnicowania działalności gospodarstw.

Warto jednak zapoznać się z tym tematem, ponieważ jest to sposób na rozszerzenie oferty gospodarstw rolnych o kolejne funkcje, co bez wątpienia stanowi szansę dla wielu rolników. Agroturystyka, zagrody edukacyjne

i gospodarstwa opiekuńcze to dobry sposób na zwiększenie i dywersyfikację dochodów w gospodarstwie. Poza materiałami dostępnymi w internecie o gospodarstwach opiekuńczych, kontaktem z doradcą z ośrodka doradztwa rolniczego, wskazane jest, aby poczytać o interwencji LEADER/Rozwój Lokalny Kierowany przez Społeczność (RLKS) i odwiedzić Lokalną Grupę Działania.

Jednym z obszarów, którego będzie dotyczyć realizacja interwencji LEADER/Rozwój Lokalny Kierowany przez Społeczność (RLKS) w ramach Planu Strategicznego dla Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2023-2027 jest gospodarstwo opiekuńcze. Dzięki wsparciu pozyskanemu z tej interwencji będzie można rozwijać pozarolnicze funkcje gospodarstwa rolnego. W opisie tej interwencji czytamy, że jest ona ukierunkowana „na budowanie lokalnej tożsamości bazującej na aktywizacji społecznej i przy wykorzystaniu miejscowych zasobów w sposób zapewniający najlepsze zaspokojenie potrzeb społeczności wiejskich, w tym poprzez wykorzystanie wiedzy, innowacji i rozwiązań cyfrowych.” Wdrożenie interwencji polega na realizacji przez Lokalne Grupy Działania (LGD) wybranych strategii rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność (LSR) na obszarach wiejskich.

Cele interwencji będą osiągnięte m.in. przez wsparcie rozwoju pozarolniczych funkcji małych gospodarstw rolnych w zakresie tworzenia lub rozwijania:

- gospodarstw agroturystycznych,
- zagród edukacyjnych,
- gospodarstw opiekuńczych.

W Wielkopolsce z powodzeniem prowadzą swoją działalność zarówno gospodarstwa agroturystyczne jak i zagrody edukacyjne. Należy się spodziewać, że podobnie będzie w przypadku gospodarstw opiekuńczych. Wsparcie będzie udzielane w formie dotacji w postaci ryczałtu w zakresie podejmowania pozarolniczej działalności gospodarczej przez osoby fizyczne, tworzenia gospodarstw agroturystycznych, zagród edukacyjnych oraz gospodarstw opiekuńczych do wysokości 150 tys. zł. Dotację będzie można uzyskać także na rozwijanie powyższych działalności.

Ale zanim podejmiemy decyzję o rozpoczęciu działalności w ramach gospodarstwa opiekuńczego, warto zapoznać się z podstawowymi informacjami na jego temat.

Co to jest gospodarstwo opiekuńcze?

Jest to forma rolnictwa społecznego, polegająca na łączeniu działalności rolniczej z opieką nad osobami potrzebującymi wsparcia: seniorami, niepełnosprawnymi intelektualnie i fizycznie, zmagającymi się z uzależnieniami, bezrobotnymi czy tzw. trudną młodzieżą.

Forma ta opiera się na założeniu, że zasoby gospodarstwa rolnego mogą być efektywnie wykorzystane do innej działalności. Daje możliwość wykorzystania przestrzeni gospodarstwa i wsi do tworzenia usług dla ludzi wymagających wsparcia.

dzięki rolniczemu charakterowi gospodarstwa, gdzie przy pomocy agroturystyki (a także innych form terapii zajęciowej) podopieczni mogą doświadczać oddziaływania na nich przyrody czy zwierząt. Nie bez znaczenia jest także kontakt z drugim człowiekiem: wspólne prace w gospodarstwie, zajęcia grupowe, gry i zabawy sprawiają, że człowiek czuje się częścią społeczeństwa.

Na chwilę obecną (lipiec 2023) nie są znane inne formy prowadzenia usług opiekuńczych niż:

- jednoosobowa działalność gospodarcza,
- organizacja pozarządowa w tym stowarzyszenie, fundacja, bez działalności gospodarczej,
- przedsiębiorstwo społeczne w tym: spółdzielnia socjalna, organizacja pozarządowa z działalnością gospodarczą (fundacja, stowarzyszenie), spółka non-profit.

Oznacza to, że rolnik musi podjąć się założenia działalności gospodarczej lub działać jako podmiot ekonomii

Jakie są założenia?

Przede wszystkim zapewnienie godnej opieki osobom potrzebującym. Z drugiej strony, gospodarstwa te mają dać możliwość aktywności zawodowej opiekunom tych osób oraz wytechnienie rodzinom, w których funkcjonują osoby potrzebujące opieki. Nie mniej ważny w tym wszystkim jest rolnik oferujący usługi w gospodarstwie opiekuńczym, dla którego korzyści są zarówno finansowe jak i emocjonalne – satysfakcja z możliwości niesienia pomocy.

Gospodarstwo opiekuńcze ma na celu włączyć społecznie osoby w niekorzystnej sytuacji. Osiągnąć to można

społecznej. Kolejną przeszkodą są niejasne przepisy prawa, a dokładniej ich brak, jeśli chodzi o opiekę w gospodarstwie rolnym. Obecne uregulowania prawne dotyczą dużych i specjalistycznych instytucji, a nie rolników, dla których usługa opiekuńcza miałaby być dodatkowym zajęciem. Jest to podstawowy czynnik hamujący osoby zainteresowane taką formą działalności. W odniesieniu do wcześniej wspomnianych przepisów zakłada się, że gospodarstwo opiekuńcze może być prowadzone w jednej z trzech możliwych form organizacyjnych: dzienny dom pobytu (pomocy), rodzinny dom pomocy, działalność gospodarcza w zakresie placówki zapewniającej całodobową opiekę.

Zainteresowani tematem gospodarstw opiekuńczych mają pewne wątpliwości i obawy, gdyż cały czas brakuje przepisów odnoszących się do ich funkcjonowania, choć raporty z realizowanych pilotażowych projektów w województwach kujawsko-pomorskim oraz lubuskim są optymistyczne. Współpraca urzędu gminy wraz z jednostkami organizacyjnymi pomocy społecznej (np. PCPR, OPS), lokalną grupą działania i ośrodkiem doradztwa rolniczego sprawia, że powstające pilotażowe gospodarstwo opiekuńcze ma zapewnione wsparcie i może liczyć na pomoc osób zaznajomionych z tematem. Dodatkowo, planowane wsparcie w ramach interwencji LEADER/Rozwój Lokalny Kierowany przez Społeczność (RLKS) w ramach Planu Strategicznego dla Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2023-2027 może wpłynąć na większe zainteresowanie wśród rolników tą formą działalności pozarolniczej, co jest niebywałym plusem, ponieważ brakuje takich miejsc na mapie Polski. Gospodarstwo rolne oferuje korzystne walory poprawia-

opiekuńczych, a także poruszali kwestie teoretyczne, jak i praktyczne ich funkcjonowania oraz świadczenia usług dla danych grup docelowych.

Aby pozostać na bieżąco z tematem gospodarstw opiekuńczych zachęcamy do śledzenia naszej strony internetowej oraz profilu na Facebooku.

Marta Kondraciuk, Aldona Jankowska
Dział Rozwoju Obszarów Wiejskich

Fot. Marta Kondraciuk

Źródła:

Plan Strategiczny dla Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2023-2027
Broшуra: Działania na rzecz rozwoju gospodarstw opiekuńczych w Polsce na poziomie regionalnym i lokalnym, Centrum Doradztwa Rolniczego w Brwinowie Oddział w Krakowie
<https://www.gov.pl/web/rolnictwo/gospodarstwa-opiekuncze>
<http://www.gospodarstwa-opiekuncze.pl/>
<http://www.opieka.kpodr.pl>

jące samopoczucie i zdrowie przebywających tam beneficjentów. Bezsporne jest, że takie miejsca opieki powinny powstawać na obszarach wiejskich, dlatego czekamy na nowe przepisy i wsparcie finansowe dla takich miejsc.

Wielkopolski Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Poznaniu zorganizował w bieżącym roku bezpłatną konferencję online pod nazwą „Gospodarstwa opiekuńcze”, podczas której zachęcaliśmy do dyskusji na temat perspektyw rozwoju rolnictwa społecznego. Prelegencji webinarium zorganizowanego przez Dział ROW opowiadali o projektach mających na celu powstawanie i rozwój gospodarstw

<https://www.lodr.pl/zielone-gospodarstwa-opiekuncze>
<https://polityka-spoleczna.lubuskie.pl/>
<http://www.es.lubuskie.pl>
<https://growid.pl>

Zanieczyszczenie światłem. Wpływ na przyrodę i ludzi

Zanieczyszczenie światłem to termin używany od niedawna, a dotyczy nadmiernego oświetlenia nocnego wywołanego przez sztuczne źródła światła. Zanieczyszczenie tego typu stanowi coraz większe zagrożenie dla wszystkich żywych organizmów zamieszkujących Ziemię, które przystosowały się do panujących na niej warunków i wykształciły naturalny mechanizm regulujący dobowy rytm biologiczny. Ruch Ziemi wokół Słońca oraz wokół własnej osi spowodował występowanie dnia i nocy oraz następujących po sobie naturalnie pór roku.

Dzięki zmiennemu, naturalnemu natężeniu światła i temperatury wszystkie żywe organizmy przystosowały się do korzystania z zasobów środowiska, aby mogły prawidłowo funkcjonować oraz rozmnażać się. To właśnie proces fotosyntezy i inne procesy wzrostu zależą od następujących po sobie ciemności i światła. Człowiek, produkując sztuczne światło ingeruje w naturalne procesy, zaburzając właściwe funkcjonowanie żywych organizmów na bardzo szeroką skalę.

Nowe zjawisko – „łuna miejska”

Ogromna ilość światła emitowana jest w rozbudowanych aglomeracjach miejskich po małe miasteczka, a nawet wsie. Źle zainstalowane oświetlenie niepotrzebnie oświetla drzewa, trawniki, okna domów, dociera także do chmur. Takie rozświetlenie prowadzi do tak zwanej „łuny miejskiej”,

która rozchodzi się na ogromne odległości, a wywoływana jest przez światła, które nie są skierowane w podłoże. Zjawisko to pogłębia jeszcze oświetlenie LED z jaskrawym światłem i źle skonstruowane lampy.

Jak zanieczyszczenie światłem wpływa na zwierzęta?

Sztuczne źródła światła są mylone z naturalnymi przez zwierzęta, szczególnie te, które funkcjonują nocą. Zwierzęta nocne, takie jak ptaki, nietoperze, motyle nocne i inne owady, których żerowanie, nawigacja oraz rozmnażanie opiera się na naturalnym świetle i ciemności, w wyniku niepotrzebnego sztucznego oświetlenia mają zdezaktualizowany wewnątrz zegar biologiczny. Prowadzi to zakłóceń w ich zachowaniu i migracji. Ptaki

nocne, które korzystają z gwiazd do nawigacji, tracą orientację i zderzają się z wysokimi budynkami, wiatrakami i innymi przeszkodami. Dla ptaków bardzo ważna jest Gwiazda Polarna na półkuli północnej, która powinna być zawsze widocznym i niezmiennym punktem. To według niej ptaki ustawiają swój genialny kompas biologiczny, a światła rozjaśniające nocne niebo zaburzają widoczność. Nadmiernie dotknięte przez nadmiar światła są też nietoperze, które nocą, polegając na echolokacji, polują na pokarm. Światło niepotrzebnie emitowane nocą źle wpływa na przemieszczanie się owadów. Wokół rozjaśniających noc latarni intensywnie budują swoje sieci pająki, w które wpadają owady lgnące do światła. Poprzez to dochodzi do utraty różnorodności owadów oraz zakłócenia równowagi ekosystemu.

Zanieczyszczenie światłem negatywnie wpływa również na ekosystemy wodne. Nadmierne oświetlenie brzegów rzek, jezior, mórz i oceanów zakłóca naturalne cykle życiowe organizmów wodnych. Typowym przykładem negatywnego wpływu światła na zwierzęta są żółwie morskie, które szukają ciemnych plaż, aby złożyć jaja. Światło dezorientuje młode, które zamiast podążać do wody, idą w stronę lądu i giną, stając się łatwym celem dla drapieżników. Niektóre ryby i owady wodne tylko nocą polują i zdobywają pokarm lub unikają naturalnych wrogów, a nadmierna ekspozycja na sztuczne światło powoduje zmiany w populacji i równowadze ekosystemu.

Sztuczne światło zaburza rozwój roślin!

Wszystkie rośliny są wrażliwe na długość fali świetlnej emitowanej przez Słońce, a nadmierna ekspozycja na sztuczne światło może zakłócić ich wzrost, rozwój i cykle rozwojowe. Rośliny przeprowadzają fotosyntezę, do której przebiegu niezbędne jest światło słoneczne. Wytwarzają wtedy energię chemiczną i tlen. Sztuczne światło ma inne barwy niż naturalne i zakłóca procesy wzrostu roślin. Wiele roślin potrzebuje ciemności w nocy, aby móc zakwitnąć i wydać owoce. Zaburzone są wtedy wszelkie procesy reprodukcyjne roślin. Możemy zaobserwować, że drzewa liściaste rosnące przy latarniach nienaturalnie długo zatrzymują liście, a róże pod latarniami kwitną nawet w późną jesienią. Sztuczne światło może hamować wzrost wodnych mikroskopijnych zbiorowisk roślinnych zwanych perytrofitem. Nadmiar światła ma wpływ na jakość wody w zbiornikach wodnych, a w naturalnym ekosystemie powinna panować równowaga między zooplanktonem a fitoplanktonem.

Dla funkcjonowania roślin potrzebne są przede wszystkim długości fal z zakresu czerwieni, dalekiej czerwieni i światła fioletowo-niebieskiego. Światło niebieskie to południowe słońce, natomiast światło czerwone to głównie wschody i zachody słońca oraz światło rozproszone podczas pochmurnych dni. Człowiek wykorzystuje sztuczne światło w kwaciarstwie do tzw. „pędzenia roślin”, aby uzyskać wcześniejszy lub późniejszy plon handlowy poza naturalnymi warunkami.

Wpływ zanieczyszczenia światłem na ludzi

Ludzie, podobnie jak wszystkie żyjące istoty, mają swój naturalny cykl dobowy. Nadmiar światła w nocy pochodzący z ekranów telewizorów lub smartfonów może powodować bezsenność, bóle głowy, zmęczenie, stres i niepokój. Z przeprowadzonych badań wynika, że wraz z wystawieniem na sztuczne światło zmniejsza się wytwarzanie melatoniny

– hormonu snu, a wzrasta zachorowalność na raka piersi, prostaty oraz płuc. Dochodzić może do zaburzeń metabolizmu, co prowadzi do otyłości i cukrzycy typu II, a także upośledzenia odporności.

„Parki ciemnego nieba”

Zanieczyszczenie światłem stało się poważnym problemem i zagraża właściwemu poznawaniu Wszechświata, który ma ogromny wpływ na ludzi i zwierzęta. To rozgwieżdżone niebo powinno być oknem na świat, a nie bijące łuny świetlne nad miastami. Aby zwrócić uwagę jak niebezpieczne jest funkcjonowanie ludzi, zwierząt i roślin w środowisku zanieczyszczonym światłem zauważono, że ciemne niebo powinno być chronione. Powstały więc nie tylko na świecie, ale również w Polsce „Parki ciemnego nieba” oraz obszary ciemnego nieba, czyli tereny które ze względu na swoje naturalne warunki zostały objęte ochroną prawną. Są to najczęściej obszary otaczające obserwatoria astronomiczne, które pozwalają na swobodną obserwację ciał niebieskich. W Polsce na razie istnieją dwa takie parki: Izerski Park Ciemnego Nieba i Park Gwiezdnego Nieba „Bieszczady”. Utworzono również pięć obszarów ochrony ciemnego nieba: Sopotnia Wielka koło Żywca, Palowice koło Rybnika, Dobre Miasto, Ostrowik w gminie Celestynów oraz Ostoja Ciemnego Nieba w gminie Sieraków w Wielkopolsce.

Czy możemy coś zrobić, aby chronić ciemne niebo?

Podstawową sprawą jest zrozumienie i popularyzacja idei ochrony oraz zachowania ciemnego nieba wokół nas. Chrońmy naturalność nocy wokół nas. Ciemne niebo ma służyć nie tylko obserwacjom astronomicznym. Ochrona ciemnego nieba nie oznacza rezygnacji ze światła, lecz używanie go tam, gdzie jest potrzebne. Pierwszą rzeczą, aby ochronić ciemne niebo wokół nas jest wyłączenie światła, które niczemu nie służy, czyli oświetlenie pustego podjazdu, tarasu, światła na elewacji domu, jeśli nie ma nikogo na zewnątrz. Kolejną sprawą może być przyciemnianie oświetlenia ulic czy parków oraz montowanie lamp z płaskim kloszem, których strumień światła pada w dół, czyli w miejsce, które wymaga oświetlenia, np. chodnik. Wyłączajmy niepotrzebne źródła światła elektroniki w domu. Montujmy lampy o niskim współczynniku lśnienia oraz takie, które mają czujnik ruchu. Nie musimy rezygnować ze świetecznych iluminacji, ale montujmy je rozsądnie i wygaszajmy późną nocą.

Zanieczyszczenie światłem jest bardzo poważnym problemem na świecie. Wśród ludzi świadomość tego problemu jest niestety jeszcze bardzo niska. Działając rozsądnie, jesteśmy w stanie ograniczyć negatywne skutki zanieczyszczenia światłem. Budujmy więc swoją świadomość i przekazujmy tę wiedzę dalej.

Anna Stanisławska-Cieślak
PZDR nr 6

Fot. Anna Stanisławska-Cieślak

Źródła:

www.portalkomunalny.pl;

www.ciemneniebo.pl

www.wygasz.edu.pl

Czasopismo: Wszechświat, Zeszyt 10-12/2018

Kacik poetycki

Marianna Bręklewicz (1919-2009) – całe życie związana z ziemią niechanowską. Wiersze, które pisała nawiązywały do piękna przyrody, otaczającej rzeczywistości, wiary chrześcijańskiej, problemów świata i życia człowieka. Była doskonałym obserwatorem, zauważała dobro i zło. W swoim życiu i w swojej poezji zawsze starała się dostrzec nadzieję, właściwą drogę i cel, który możemy osiągnąć i który nada sens każdej życiowej sytuacji, w jakiej się znajdziemy.

Wrzesień to miesiąc, w którym piękno lata zaczyna przemijać. W jego miejscu pojawiają się zwiastuny złotej jesieni. Ta jesień ma swoisty urok i też jest piękna, ale nieuchronnie nasuwa myśli o przemijaniu. Jeszcze niedawno cieszyliśmy się wiosną i budzącą się do życia przyrodą oraz pięknym, kolorowym, słonecznym latem, które chociaż upalne – napawało optymizmem.

Nadchodząca jesień, krótsze, chłodniejsze dni i powoli szykująca się do zasłużonego odpoczynku przyroda nieuchronnie przywodzą na myśl przemijanie kolejnych życiowych pór roku. Jeszcze jest pięknie, ale pewien etap zaczął się kończyć.

Właśnie teraz warto się zastanowić, czy w naszym życiu są wartości nieprzemijające. Czy zdołaliśmy je zauważyć, docenić, rozwinąć i czy stanowią one sens naszego życia, czy może nadal ich nie dostrzegamy? A przecież wystarczy uśmiech, życzliwość, podanie ręki w potrzebie... Ile takich małych – wielkich gestów uczyniliśmy. Przytaczając klasyka „żaden dzień się nie powtórzy”... Warto zatem żyć tak, aby każda przeżyta chwila nadawała życiu sens i wywoływała uśmiech zadowolenia...

Przemijanie

Srebrne nici babiego lata
Unoszą się nad ziemią
Oplatają gałęzie drzew
Które w jesiennym słońcu się mieniają.

Nad stawami mgła obwisła
Szeleszczą trzciny i schnąca trawa
Zbierają się ptaki do odlotu
Słychać coraz częściej ich wrzawę.

Osty przekwitają na miedzach
Owoce tarniny dojrzewają
Jarzębina stoi jak królowa
W czerwone korale strojna chyli się jej głowa.

I tak z wolna wszystko zamierać zaczyna
Kończy się żywot pięknego lata
Jesień w przyrodzie rządzić poczyna
Ginie urok, piękno się zatracza.

Na ten widok budzi się refleksja
Myśli cofają się hen do kołyski
Była w życiu wiosna, lato, jesień, nadchodzi zima
I skończy się życie jak w przyrodzie, innej drogi nie ma...
To prawda, choć smutna
Bo to piosenka o życiu każdego z nas.

Jesienny wiatr.

Zawirował wiatr po ziemi
Podrzucił kłęb liści z szelestem
Zaszumiały białe brzozy różgami
Jak warkocze niewieście.

Przeleciał po wierzchołkach sosen
Naginając je aż skrzypiały
Czemu hulasz po smutnym świecie
I o sierocą niedolę jesteś niedbały?

Zacinasz piaskiem oczy
Za liche odzienie się wdzierasz
Z traskiem zamykasz drzwi
Wszystko po drodze napotkane – ponieważ.

Oj wietrze, wietrze pędzący bez celu
Do twych zachowań postawię puentę taką:
„Jesteś podobny do bezdusznych ludzi,
Którzy wrażliwość mają nijaką”.

Wracamy!

Powracają już z wakacji
Kasia, Marysia i Tomek
Bo niedługo dla nich zabrzmi
Srebrny szkolny dzwonek.

Teczki swoje już sprawdzają
Czy są wszystkie przybory
Spójrzcie także w serca swoje
Czy niejedno nie jest chore?

Czy Jezusa prosiliście
Do wakacyjnej zabawy
A może stał na uboczu
Pełen o was troski i obawy

Powiedzcie mu dzisiaj
Na początek szkolnego roku
Że Go kochać wciąż będziecie
I bez niego już nie będzie ani jednego kroku.

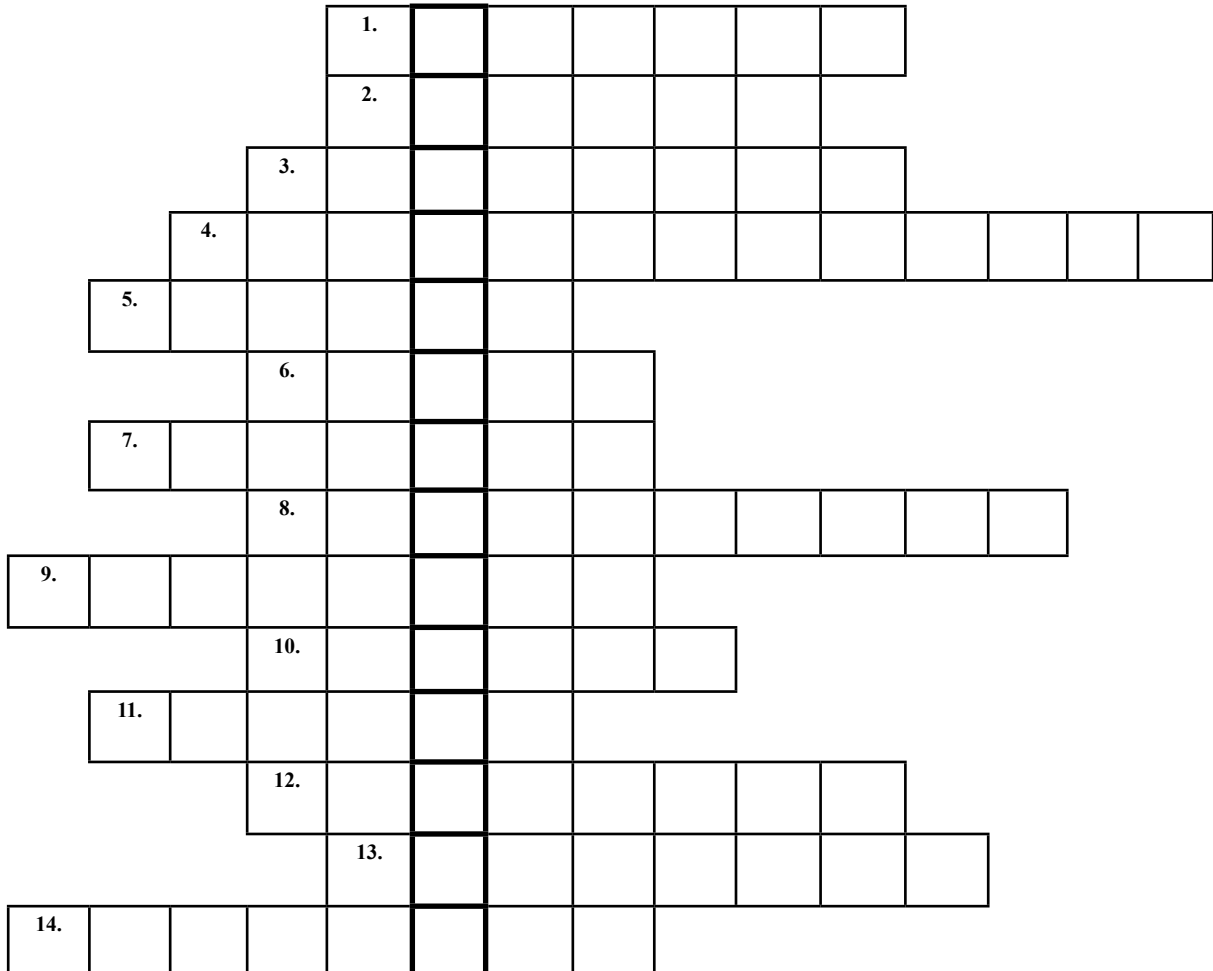

Zbigniew Bręklewicz
PZDR nr 5

Kącik rozrywki

Zapraszamy do nowego kącika rozrywki, rozwiązania w następnym numerze. Życzymy dobrej zabawy!

Krzyżówka:

Litery z wyróżnionych pól utworzą hasło

1. ...Wielka – miejscowość słynna z hodowli gęsi.
2. Mocny napój alkoholowy ze spirytusu i wody.
3. Miejsce uprawy winorośli.
4. Technologia wytwarzania prądu elektrycznego ze światła słonecznego.
5. Włókno naturalne pozyskiwane z owiec.
6. Teren pokryty roślinnością zielną ze znacznym udziałem traw.
7. Państwo położone na Półwyspie Apenińskim.
8. Krzew, na którym rosną orzechy laskowe.
9. Roślina z rodziny wrzosowatych dająca małe, ciemne owoce.
10. Zboże, z którego uzyskuje się kaszę jaglaną.
11. Włoski placek z sosem pomidorowym, tartym serem Mozzarella i ziołami.
12. Wywodząca się z Hiszpanii tradycyjna walka z bykiem.
13. Maszyna rolnicza służąca do wysiewu nasion roślin uprawnych.
14. Roślina warzywna o okrągłych lub wydłużonych owocach barwy czerwonej, żółtej lub zielonej, które w formie sproszkowanej są używane jako przyprawa.

Patryk Chabasiński
Dział Rozwoju Obszarów Wiejskich

Rozwiązanie kącika rozrywki z numeru lipcowo-sierpniowego:

Krzyżówka: KRAJOWE DNI POLA W SIELINKU

Kiszzone cukinie

Składniki:

- 2 kg cukinii (obranej i wydrążonej)
 - 2 litry wody
 - 4 łyżki soli kamiennej
 - główka czosnku
 - kawałek korzenia chrzanu
 - pęczek kopru
- ewentualnie liście czarnej porzeczki oraz chrzanu
 - 4 litrowe słoiki

Sposób przygotowania:

Cukinie obieramy i wydrążamy, następnie kroimy w kawałki, żeby zmieściły się w słoikach. Wszystkie dodatki kroimy na mniejsze kawałki, ząbki czosnku rozdzielamy i całość dzielimy na cztery części (dla każdego słoika osobno).

Układamy w słoikach pokrojoną cukinię razem z dodatkami, dbając o ciasne ułożenie wszystkich składników. Następnie przygotowujemy zalewę. Gotujemy dwa litry wody z 4 łyżkami soli kamiennej, dokładnie mieszamy i zalewamy wszystkie słoiki, aż po sam brzeg. Delikatnie wstrząsamy, aby całe powietrze wyszło ze słoika. Dokładnie zakręcamy i odstawiamy do ostygnięcia. Po około dwóch tygodniach kiszona cukinia są gotowe do jedzenia. Smacznego!

Jacek Strykowski
Dział Metodyki Doradztwa, Szkoleń i Wydawnictw

Fot. Jacek Strykowski

WIELKOPOLSKI OŚRODEK DORADZTWA ROLNICZEGO W POZNANIU

tel. 618 685 272, fax 618 685 660; ul. Sieradzka 29, 60-163 Poznań
www.wodr.poznan.pl, wodr@wodr.poznan.pl

Powiat	Adres zespołu doradczego WODR	Nr tel./fax	e-mail
PZDR nr 1 z siedzibą w Czarnkowie, ul. Kościuszki 88, 64-700 Czarnków, tel. 672 166 550			
chodzieski	ul. Mostowa 9 64-800 Chodzież	tel./fax 672 810 278	chodziej@wodr.poznan.pl
czarnkowsko-trzcianecki	ul. Kościuszki 88 64-700 Czarnków	tel./fax 67 21 66 550	czarnkow_trzcianka@wodr.poznan.pl
piłski	ul. Wojska Polskiego 49B/6 64-920 Piła	tel./fax 67 214 46 96	pila@wodr.poznan.pl
złotowski	ul. 8-go marca 5 77-400 Złotów	tel./fax 672 635 319	zlotow@wodr.poznan.pl
PZDR nr 2 z siedzibą w Sielinku, Sielinko, ul. Parkowa 2, 64-330 Opalenica, tel. 614 473 658			
grodziski	ul. Mossego 9 62-065 Grodzisk Wlkp.	tel./fax 614 448 288	grodzisk@wodr.poznan.pl
międzychodzki	ul. Daszyńskiego 12 64-400 Międzychód	tel./fax 957 482 968	miedzychod@wodr.poznan.pl
nowotomyski	ul. Parkowa 2, Sielinko 64-330 Opalenica	tel. 614 473 658	nowytomysl@wodr.poznan.pl
szamotulski	Gałowo, ul. Wierzbowa 12 64-500 Szamotuły	tel./fax 612 920 669	szamotuly@wodr.poznan.pl
wolsztyński	ul. Żeromskiego 16 64-200 Wolsztyn	tel./fax 683 842 458	wolsztyn@wodr.poznan.pl
PZDR nr 3 z siedzibą w Gołszynie, Gołszyn 60, 63-940 Bojanowo, tel. 655 456 463			
gostyński	ul. Kolejowa 15 63-800 Gostyń	tel./fax 797 501 688	gostyn@wodr.poznan.pl
kościański	ul. Bernardyńska 2 64-000 Kościan	tel./fax 655 121 936	koscian@wodr.poznan.pl
leszczyński	ul. Towarowa 1 64-100 Leszno	tel. 65 52 00 040	leszno@wodr.poznan.pl
rawicki	Gołszyn 60 63-940 Bojanowo	tel./fax 655 456 463	rawicz@wodr.poznan.pl
PZDR nr 4 z siedzibą w Poznaniu, ul. Sieradzka 29, pokój 224, 60-163 Poznań, tel. 618 630 424			
obornicki	ul. Sądowa 5 64-600 Oborniki	tel./fax 612 960 589	oborniki@wodr.poznan.pl
poznański	ul. Sieradzka 29, pokój 224 60-163 Poznań	tel. 618 630 424	poznan@wodr.poznan.pl
średzki	ul. Libelta 2 63-000 Środa Wlkp.	tel./fax 612 854 491	sroda@wodr.poznan.pl
śremski	ul. Sikorskiego 21 63-100 Śrem	te./fax 612 835 525	srem@wodr.poznan.pl
PZDR nr 5 z siedzibą w Gnieźnie, ul. Roosevelta 114, 62-200 Gniezno, tel. 614 264 830			
gnieźnieński	ul. Roosevelta 114, III piętro 62-200 Gniezno	tel./fax 614 264 830	gniezno@wodr.poznan.pl
słupecki	ul. Traugutta 80 62-400 Słupca	tel./fax 632 771 538	slupca@wodr.poznan.pl
wągrowiecki	ul. Grunwaldzka 30 62-100 Wągrowiec	tel./fax 672 689 241	wagrowiec@wodr.poznan.pl
wrzesiński	ul. Kaliska 1 62-300 Września	tel./fax 614 360 788	wrzesnia@wodr.poznan.pl
PZDR nr 6 z siedzibą w Koninie, ul. Hurtowa 1, 62-510 Konin, tel. 632 438 557			
kolski	ul. Prusa 14 62-600 Koło	tel./fax 632 616 815	kolo@wodr.poznan.pl
koniński	Budynek Administracyjny Starostwa Powiatowego ul. Hurtowa 1, 62-510 Konin	tel./fax 632 438 557	konin@wodr.poznan.pl
turecki	ul. Nowa 22 62-700 Turek	tel./fax 632 784 717	turek@wodr.poznan.pl
PZDR nr 7 z siedzibą w Marszewie, Marszew 25, 63-300 Pleszew, tel. 627 429 430			
jarociński	Al. Niepodległości 19A 63-200 Jarocin	tel./fax 627 473 805	jarocin@wodr.poznan.pl
kaliski	ul. Kolegialna 4 62-800 Kalisz	tel./fax 627 575 423	kalisz@wodr.poznan.pl
krotoszyński	ul. Polna 16 63-700 Krotoszyn	tel./fax 627 252 774	krotoszyn@wodr.poznan.pl
pleszewski	Marszew 25 63-300 Pleszew	tel. 627 427 359	pleszew@wodr.poznan.pl
PZDR nr 8 z siedzibą w Ostrowie Wlkp., ul. Grabowska 93, 63-400 Ostrów Wlkp., tel. 627 356 622			
kępiński	ul. Przemysłowa 1A 63-600 Kępno	tel. 62 78 20 510	kepno@wodr.poznan.pl
ostrowski	ul. Grabowska 93 63-400 Ostrów Wlkp.	tel./fax 627 356 622	ostrow@wodr.poznan.pl
ostrzeszowski	ul. Zamkowa 17 63-500 Ostrzeszów	tel./fax 627 301 936	ostrzeszow@wodr.poznan.pl